

การพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับมัคคุเทศก์น้อยจิตอาสา

เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน ณ บ้านเปียงหลวง

อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่

Development of English Communication Skills for Young Volunteer

Tourist Guides to Promote Sustainable Community-Based Tourism

at Ban Piang Luang, Wiang Haeng District, Chiang Mai Province

รณวีร์ พาผล*

Ranavi Papol*

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

เลขที่ 202 ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50300 ประเทศไทย

Faculty of Humanities and Social Sciences, Chiang Mai Rajabhat University

202, Changphuek Subdistrict, Muang Chiang Mai District, Chiang Mai Province 50300, Thailand

รับบทความ: 13 พฤศจิกายน 2568 ปรับปรุงบทความ: 6 มีนาคม 2569 ตอปรับตีพิมพ์บทความ: 28 เมษายน 2569

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างและประเมินคู่มือแหล่งท่องเที่ยวชุมชนตำบลเปียงหลวง 2) สร้างกระบวนการพัฒนาและประเมินศักยภาพการสื่อสารภาษาอังกฤษของมัคคุเทศก์น้อยจิตอาสา และ 3) สร้างและประเมินนวัตกรรมสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนโดยมัคคุเทศก์น้อยจิตอาสา ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ชุมชนตำบลเปียงหลวง โดยผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจงตามวัตถุประสงค์ (Purposive Sampling) สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 1) ด้านแหล่งท่องเที่ยวชุมชน จำนวน 50 คน 2) ด้านกระบวนการพัฒนาและประเมินศักยภาพการสื่อสารภาษาอังกฤษ จำนวน 5 คน และกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านเปียงหลวง จำนวน 50 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เกณฑ์ประเมินทักษะการพูดสำหรับมัคคุเทศก์ และแบบประเมินความพึงพอใจต่อคู่มือและนวัตกรรม

* ผู้ประพันธ์บรรณกิจ

อีเมล: ranavi_pap@cmru.ac.th

สื่อภาษาอังกฤษ ผลการวิจัยพบว่า 1) แหล่งท่องเที่ยวชุมชนตำบลเปียงหลวงมีความหลากหลายและมีศักยภาพสูงในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ธรรมชาติ และการเรียนรู้ โดยมีองค์ประกอบการท่องเที่ยวครบถ้วนตามแนวคิด 5 As และผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อคู่มือแหล่งท่องเที่ยวชุมชนในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$) โดยด้านเนื้อหา ($\bar{X} = 4.44$) และด้านองค์ประกอบรูปเล่ม ($\bar{X} = 4.27$), 2) กระบวนการพัฒนาและประเมินศักยภาพการสื่อสารภาษาอังกฤษประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นเตรียม (คัดเลือกเยาวชน วิเคราะห์ความต้องการ และพัฒนาบทเรียนจากคู่มือ) ขั้นพัฒนา (พัฒนาทักษะอย่างเป็นลำดับและเป็นระบบ) และขั้นประเมิน (ประเมินด้านความรู้ด้วยแบบทดสอบก่อน-หลัง และด้านทักษะการพูดจากการปฏิบัติจริง) ผลการประเมินพบว่า คะแนนการทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และด้านการพูด ผู้เรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับ 4 ดีมาก (15 คน) ระดับ 3 พอใช้ (14 คน) และระดับ 2 ผ่าน (12 คน), และ 3) นวัตกรรมสื่อภาษาอังกฤษสร้างขึ้นมีองค์ประกอบครบถ้วนและการนำเสนอน่าสนใจ และผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในนวัตกรรมสื่อภาษาอังกฤษในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$)

คำสำคัญ

การพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร, มัคคุเทศก์น้อยจิตอาสา, การท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน, แหล่งท่องเที่ยวชุมชนตำบลเปียงหลวง

Received: November 13, 2025

Revised: March 6, 2026

Accepted: April 28, 2026

Abstract

This research aimed to: 1) develop and evaluate a community-based tourism guidebook for Piang Luang Subdistrict; 2) design a developmental process and assess the English communication skills of volunteer youth tourist guides; and 3) create and evaluate innovative English-language media to promote community-based tourism through volunteer youth guides. The population and sample consisted of communities in Piang Luang Subdistrict. Purposive sampling was employed for the qualitative component, including key informants: 1) 50 individuals related to community tourism resources, and 2) 5 individuals involved in the development and evaluation process of English communication competence. For the quantitative component, the sample comprised 50 grade 7 students from Ban Piang Luang School. The research instruments included interview forms, pre-test and post-test assessments, speaking skill evaluation criteria for tour guides, and a satisfaction questionnaire toward the community tourism guidebook and the innovative English-language media. The

findings revealed that: 1) the community tourism resources were found to be diverse and highly potential for development as cultural, natural, and educational tourism destinations, with all key components aligned with the 5 As framework and most respondents reported a high level of satisfaction with the community-based tourism guidebook ($\bar{x} = 4.35$), particularly in terms of content ($\bar{x} = 4.44$) and format ($\bar{x} = 4.27$). The process of developing and evaluating English communication competence consisted of three stages: the preparation stage (selection of youth participants, needs analysis, and lesson development based on the guidebook), the development stage (systematic and step-by-step skill development), and the evaluation stage (assessment of knowledge through pre-test and post-test, and speaking skills through practical performance). The results indicated that post-test scores were significantly higher than pre-test scores at the 0.05 level. In terms of speaking ability, most participants were at Level 4 (Very Good) (15 students), Level 3 (Fair) (14 students), and Level 2 (Pass) (12 students). and 3) the innovative English-language media developed were comprehensive in their components and engaging in presentation, with most respondents reporting a high level of satisfaction ($\bar{x} = 4.39$).

Keywords

Development of English Communication Skills, Volunteer Youth Tourist Guides, Sustainable Community-Based Tourism, Piang Luang Community-Based Tourism Attractions

บทนำ (Introduction)

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้ดำเนินการกิจด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง โดยกำหนดวิสัยทัศน์มุ่งสู่การเป็นผู้นำในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย เพื่อสร้างประสบการณ์การท่องเที่ยวที่มีคุณค่าและนำไปสู่ความยั่งยืน (Strategic Leader in Driving Thailand towards Experience-based and Sustainable Tourism) ทั้งนี้ ยังคงให้ความสำคัญกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนควบคู่กับการส่งเสริมเอกลักษณ์และความงดงามของความเป็นไทย อันจะนำไปสู่การสร้างดุลยภาพระหว่างมิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน ทำให้การท่องเที่ยวของไทยในปี 2567 มีทิศทางที่ฟื้นตัวอย่างโดดเด่น ทั้งในด้านจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ ซึ่งมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นร้อยละ 34 จากปีที่ผ่านมา และรายได้จากการท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ สะท้อนถึงความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยวต่อประเทศไทย ตลอดจนประสิทธิภาพของมาตรการส่งเสริมการท่องเที่ยวและการพัฒนาบริการ ส่งผลให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ

การท่องเที่ยวโดยชุมชน เป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมจากกระตือรือร้นนโยบายทั้งในระดับประเทศ องค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชนท้องถิ่น เนื่องจากการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นการท่องเที่ยวที่มีลักษณะมิติของการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นที่หลากหลายและสามารถเชื่อมโยงมิติทางสังคม เศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม ศิลปะและวัฒนธรรมเข้าด้วยกันอย่างกลมกลืน พร้อมทั้งยังเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน พัฒนาชุมชน และสามารถสร้างเศรษฐกิจฐานรากให้เกิดขึ้นแก่ชุมชน ความน่าสนใจของการท่องเที่ยวโดยชุมชนนั้นเกิดจากการที่ชุมชนเกิดแนวคิดในการสร้างสรรค์กิจกรรมทางการท่องเที่ยวโดยเชื่อมโยงเอาทรัพยากรในชุมชน ประวัติศาสตร์ อัตลักษณ์ วิถีชีวิต วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีของชุมชนและองค์ประกอบทางสังคมในชุมชนและท้องถิ่นมาจัดการเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวโดยชุมชน และนำเสนอให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเรียนรู้ ร่วมอนุรักษ์ และสร้างประสบการณ์จากกิจกรรมทางการท่องเที่ยวภายในชุมชนโดยมีคนในชุมชนเป็นผู้ดำเนินการต่าง ๆ ทำให้เกิดการหมุนเวียนของเศรษฐกิจภายในชุมชน เกิดการสร้างรายได้เสริม การจ้างงานชุมชน ครอบคลุมมิติทางเศรษฐกิจ มิติทางสังคม และมิติทางสิ่งแวดล้อม ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการท่องเที่ยวโดยชุมชนสามารถส่งผลกระทบในมิติต่าง ๆ อย่างหลากหลายและกว้างขวางทำให้หน่วยงานระดับนโยบายให้ความสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างต่อเนื่อง ดังจะเห็นได้จากแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.2566-2580) ที่มีเป้าหมายเพื่อยกระดับความสามารถทางการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยให้ดียิ่งขึ้น เพื่อสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวได้อย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการให้ความสำคัญกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กระจายรายได้จากการท่องเที่ยวไปสู่เมืองรอง เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายสูงสุดของการท่องเที่ยวในการเป็นเครื่องมือในการลดความเหลื่อมล้ำของสังคมไทย ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจึงต้องเร่งส่งเสริมให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวของไทยสามารถปรับตัวตามกระแสโลกที่เปลี่ยนแปลงไป และวางแผนการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด เพื่อให้ประเทศไทยสามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนรักษาและพัฒนาขีดความสามารถด้านการท่องเที่ยวของประเทศได้อย่างยั่งยืน โดยมีปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ นโยบายรัฐบาลที่เอื้อต่อความสะดวกและความคล่องตัวในการเดินทางเข้าประเทศของนักท่องเที่ยวต่างชาติ (Ease of Traveling) ที่นั่งโดยสารเที่ยวบินระหว่างประเทศเพิ่มขึ้น ความสะดวกและความคล่องตัวในการเดินทางท่องเที่ยวผ่านด่านชายแดนทางบก กระแสการท่องเที่ยวตามรอย ผู้ทรงอิทธิพลบนสื่อสังคมออนไลน์ (Influencer) ศิลปิน และคอนเทนต์บันเทิงที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทย ซึ่งถูกเผยแพร่ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ และกิจกรรมส่งเสริมการตลาดต่างประเทศของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ในปี 2567 มุ่งประชาสัมพันธ์แบรนด์ประเทศไทยผ่านแคมเปญ “Amazing Thailand: Your Stories Never End” เพื่อเสริมสร้างภาพลักษณ์และดึงดูดนักท่องเที่ยวจากนานาชาติ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2567, 12, 21-22)

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการสื่อสารในปัจจุบัน ได้เอื้อให้การติดต่อสื่อสารสามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพในทุกพื้นที่ ทั้งในระดับใกล้และไกล ส่งผลให้การสื่อสารกลายเป็นปัจจัยสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ไม่จำกัดเชื้อชาติ ภาษา หรือวัฒนธรรม ครอบคลุมทั้งภายในและระหว่างประเทศ ตลอดจนภาคการปกครอง สังคม และธุรกิจ ในบริบทดังกล่าว ภาษาอังกฤษจึงมีบทบาทสำคัญในฐานะ

เครื่องมือหลักในการสื่อสาร การสนทนา และการสร้างปฏิสัมพันธ์ข้ามวัฒนธรรม โดยเฉพาะในด้านการประกอบอาชีพ ส่งผลให้ภาษาอังกฤษกลายเป็นภาษาสากลที่จำเป็นต่อทุกคน ดังนั้น การพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในโลกยุคปัจจุบัน (เอกพล วิงวอน และวีรพล น้อยคล้าย, 2568, 109) อย่างไรก็ตาม แม้ว่าประเทศไทยให้ความสำคัญกับภาษาอังกฤษ โดยกำหนดให้เป็นรายวิชาพื้นฐานในทุกระดับการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียนอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาปีที่ 1 จนถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 แต่ยังคงพบปัญหานักเรียนยังไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างถูกต้อง (อรคนางค์ นวลเจริญ, 2567, 21) และยังคงพบปัญหาในทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษทั้งสี่ด้าน คือ ฟัง พูด อ่าน เขียน ในระดับและลักษณะที่แตกต่างกัน (ปิณฑนพ ผจญทรพรค และคณะ, 2564, 919) ซึ่งทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษถือว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการให้บริการด้านการท่องเที่ยว (ศุภฤกษ์ อ้นประเสริฐ, 2565, 40)

ฉะนั้น การพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษสำหรับภาคเอกชนน้อยจิตอาสาในโรงเรียนบ้านเปียงหลวง อำเภอยางใหญ่ จังหวัดเชียงใหม่ มีความจำเป็นอย่างยิ่งในบริบทพื้นที่ชายแดนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์และศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม แต่ยังมีข้อจำกัดด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษ โดยเยาวชนสามารถทำหน้าที่เป็นตัวกลางทางวัฒนธรรมในการถ่ายทอดอัตลักษณ์ คุณค่า และภาพลักษณ์ที่ดีของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนให้เป็นที่รู้จักในหมู่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติผู้มาเยือน การพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษควบคู่กับความรู้ด้านวัฒนธรรมจึงช่วยยกระดับคุณภาพการสื่อสารและประสบการณ์การท่องเที่ยว แก้ไขปัญหาการขาดแคลนบุคลากรในพื้นที่ และเพิ่มขีดความสามารถของแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ส่งผลให้เยาวชนมีความมั่นใจและทักษะที่ดีขึ้น ขณะเดียวกันชุมชนสามารถสร้างรายได้ กระจายผลประโยชน์และอนุรักษ์วัฒนธรรมได้อย่างยั่งยืน อันเป็นการเสริมสร้างทุนมนุษย์และทุนทางสังคมในระดับพื้นที่อย่างยั่งยืน รูปธรรม แนวทางดังกล่าวจึงมีความจำเป็นต่อการรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวกลับสู่ชุมชนอย่างยั่งยืน (จริยา ดันติวรราชย์, 2567, 21-22) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด “การสร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต” ตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ที่มุ่งเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ควบคู่กับการพัฒนาให้เกิดความมั่นคงและความยั่งยืนในระยะยาว งานวิจัยนี้ จึงเน้นมุ่งศึกษาและรวบรวมข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวชุมชนและนำข้อมูลจากการศึกษามาพัฒนาเป็นข้อมูลบทเรียนในการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับเยาวชนภาคเอกชนน้อยจิตอาสา ณ บ้านเปียงหลวง อำเภอยางใหญ่ จังหวัดเชียงใหม่ รวมทั้งได้นำเสนอข้อมูลในรูปแบบคู่มือแหล่งท่องเที่ยวชุมชนและสื่อวิถีทัศน์ในภาคภาษาอังกฤษและภาษาไทยผ่านช่องทางที่หลากหลายมากขึ้นทางออนไลน์และออฟไลน์

วัตถุประสงค์ (Research Objectives)

1. เพื่อสร้างคู่มือและประเมินความพึงพอใจคู่มือแหล่งท่องเที่ยวชุมชนตำบลเปียงหลวง อำเภอยางใหญ่ จังหวัดเชียงใหม่

2. เพื่อสร้างกระบวนการพัฒนาและประเมินศักยภาพการสื่อสารภาษาอังกฤษมัคคุเทศก์น้อย จิตอาสา ณ บ้านเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่

3. เพื่อสร้างนวัตกรรมสื่อภาษาอังกฤษและประเมินความพึงพอใจนวัตกรรมสื่อภาษาอังกฤษ ส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนโดยมัคคุเทศก์น้อยจิตอาสา ณ บ้านเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่

ทบทวนวรรณกรรม (Literature Reviews)

การเดินทางท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่ผู้คนใช้เป็นเครื่องมือผ่อนคลายความเครียดจากการทำงานหรือการดำเนินชีวิตและถือเป็นกิจกรรมทางธรรมชาติของมนุษย์ที่มีมาอย่างยาวนาน การท่องเที่ยวโลกขององค์การสหประชาชาติ (UNWTO, 2010, 1) ได้ให้คำนิยามการท่องเที่ยวที่ว่า “การท่องเที่ยวเป็นปรากฏการณ์ในทางสังคม วัฒนธรรมและเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้าย ของผู้คนออกจากสถานที่พำนักอาศัยที่คุ้นเคย โดยมีความสำราญเป็นแรงจูงใจสามัญ” และได้ขยายนิยามการท่องเที่ยวออกไปถึงกิจกรรมของบุคคลที่เดินทางไปและพำนักอาศัยอยู่ในสถานที่นอกเหนือจากสภาพแวดล้อมปกติในชีวิตประจำวัน ติดต่อกันไม่เกินหนึ่งปี ด้วยเหตุผลที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการพักผ่อนหย่อนใจธุรกิจ หรือจุดประสงค์อื่นใดซึ่งต้องไม่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่ได้ค่าตอบแทนจากสถานที่แห่งนั้น

การท่องเที่ยวโดยชุมชน

จากการที่การท่องเที่ยวได้รับการขยายคำนิยามให้กว้างขวางมากขึ้นตามความสนใจของนักท่องเที่ยวดังกล่าวแล้วข้างต้น การท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่น ด้านประเพณี วัฒนธรรม อาชีพ ประวัติความเป็นมาของชุมชน และแหล่งทรัพยากรของชุมชน เป็นต้น กลายเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยว กรรณก เกิดสังข์ (2560, 12) เห็นว่า การท่องเที่ยวหมายถึงการเดินทางไปยังสถานที่ต่างถิ่นซึ่งไม่ใช่ที่พำนักอาศัยประจำของบุคคลนั้นและเป็นการไปเยือนชั่วคราวโดยไม่ใช่เพื่อเป็นการไปประกอบอาชีพหารายได้ ครอบคลุมถึงการเดินทางเพื่อประกอบธุรกิจซึ่งอาจมีการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยวแบบผจญภัย การท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชุมชน เป็นต้น การท่องเที่ยวดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องกับชุมชน มีชุมชนเป็นฐานและดำเนินการโดยชุมชน หรือ เป็นการท่องเที่ยวโดยชุมชน หรือ เป็นการท่องเที่ยวที่มีการบริหารจัดการอยู่บนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยชุมชน เพื่อชุมชน บนพื้นฐานความคิดที่ว่า ทุกคนเป็นเจ้าของทรัพยากรและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่สำหรับการจัดการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ชุมชน เป็นการท่องเที่ยวที่เป็นไปเพื่อความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคมและวัฒนธรรมของชุมชน (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548, 60; เทิดชาย ช่วยบำรุง 2552, 5; ชูสิทธิ์ ชูชาติ, 2553, 17; พจนา สอนศรี และคณะ, 2554, 20; ปวินท์ บุณนา, 2559, 10; และชุตินาญจน์ กันทะอู, 2560, 6) และแหล่งท่องเที่ยวชุมชนนั้น ๆ เป็นสถานที่สำคัญที่จะตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวซึ่งประกอบด้วย 5 As (เทิดชาย ช่วยบำรุง, 2552, 14-15) ได้แก่ การเข้าถึง (Accessibility) กิจกรรม (Activity) สิ่งอำนวยความสะดวก การ (Amenity) สิ่งที่น่าสนใจ (Attraction) และที่พัก (Accommodation) ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวชุมชนนั้น ๆ ควรมีไว้บริการสำหรับสำหรับนักท่องเที่ยวหรือพื้นที่ใกล้เคียงที่

นักท่องเที่ยวสามารถใช้บริการได้ จึงจะเป็นการท่องเที่ยวชุมชนที่ได้มาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ (2560, 33-35) กล่าวว่าประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวครอบคลุมถึงการเตรียมข้อมูลหรือคู่มือบริการข่าวสารการท่องเที่ยวให้พร้อมผู้รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยวจะต้องร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้องจัดเตรียมเอกสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของสถานที่นั้นๆ ให้พร้อมและเพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยวที่มาเยือน เพื่อความสะดวกในการศึกษาของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยือน เช่น คู่มือท่องเที่ยวหรือสื่อวีดิทัศน์แนะนำแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น และการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ด้านการบริหาร การบริการการท่องเที่ยวให้มีมาตรฐานเพื่อให้นักท่องเที่ยวผู้มาเยือนมีความประทับใจ

นวัตกรรมสื่อบริการให้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวชุมชน

การบริการข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเพื่อให้นักท่องเที่ยวผู้มาเยือนได้ศึกษาเพื่อวางแผนการเดินทางและการเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวชุมชนได้อย่างถึงทั่วถึงผ่านนวัตกรรมสื่อต่าง ๆ ซึ่งสามารถจัดทำให้อยู่ในรูปแบบของคู่มือท่องเที่ยวหรือวีดิทัศน์แนะนำแหล่งท่องเที่ยวชุมชน เป็นต้น เป็นประโยชน์อย่างมากต่อนักท่องเที่ยวและต่อชุมชนในหลากหลายมิติ

คู่มือแหล่งท่องเที่ยวชุมชน

นอกจากแหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่ได้มาตรฐานแล้ว การบริการข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวชุมชนมีส่วนสำคัญในบริการนักท่องเที่ยว การจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวชุมชนในรูปแบบของคู่มือแหล่งท่องเที่ยวชุมชนจัดทำขึ้นจากการมีส่วนร่วมของชุมชน ส่วนใหญ่ประกอบด้วยเนื้อหา เช่น ประวัติความเป็นมาชุมชน แหล่งท่องเที่ยวชุมชน และสิ่งน่าสนใจสำหรับนักท่องเที่ยวที่มีอยู่ในชุมชน เป็นต้น รวมทั้งมีภาพประกอบมีหลายภาษา เช่น ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาจีน ตลอดถึงเส้นทางท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ซึ่งตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวจึงมีประโยชน์ต่อชุมชนและนักท่องเที่ยว อีกทั้งเป็นการสร้างความพึงพอใจให้แก่นักท่องเที่ยวผู้มาเยือน เช่น จารุวรรณ ชูสงค์ และจรรยาพร นุ่มน้อย (2562, 22) ได้ออกแบบคู่มือการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมตำบลลานข่อย อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง พบว่า ความพึงพอใจต่อการใช้เส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม พื้นที่ลานข่อยอยู่ในระดับมากทั้ง 3 ด้าน ซึ่งประกอบไปด้วยด้านสถานียเรียนรู้ ด้านเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมพื้นที่ลานข่อย และด้านคู่มือการท่องเที่ยว รุ่งอรุณ พรเจริญ และคณะ (2562, 709-710) ได้พัฒนาคู่มือการท่องเที่ยวโบราณสถานและโบราณวัตถุของชุมชนพื้นที่เขตดุสิต พบว่า คุณภาพของคู่มือโดยภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับมากซึ่งประกอบไปด้วย ด้านเนื้อหา ด้านประโยชน์ต่อการใช้งาน และด้านการออกแบบและจัดรูปแบบ พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อคู่มือการท่องเที่ยว โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งประกอบไปด้วยด้านเนื้อหา ด้านประโยชน์ต่อการใช้งานและด้านการออกแบบและจัดรูปแบบ และปฏิสัมพันธ์ อุทยานกุล และคณะ (2562, 83-93) ได้พัฒนาคู่มือมัคคุเทศก์ท้องถิ่นและโมบายแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนโดยใช้องค์ความรู้ทางภาษา วัฒนธรรม และภูมิปัญญา ท้องถิ่นเป็นฐาน กรณีศึกษาตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย โดยใช้องค์ความรู้ทางภาษา วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐาน พบว่าคู่มือสนองความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น ได้จัดทำเป็น 2 ประเภท คือ ฉบับภาษาไทย-อังกฤษ และฉบับภาษาไทย-จีน

ผลการประเมินความพึงพอใจ อยู่ในระดับมากที่สุด และโดยภาพรวมมีความพึงพอใจต่อโมบายแอปพลิเคชัน จัดทำเป็น 3 ภาษา ได้แก่ ภาษาไทย ภาษาจีน และภาษาอังกฤษ อยู่ในระดับมาก

สื่อวิถีทัศน์ส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน

การประชาสัมพันธ์และแนะนำแหล่งท่องเที่ยวชุมชนผ่านสื่อวิถีทัศน์มีความสำคัญอย่างมากเพราะสามารถถ่ายทอดบรรยากาศ ความงดงาม และเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนได้อย่างสมจริง ทำให้นักท่องเที่ยวรู้สึกเหมือนได้สัมผัสประสบการณ์จริงผ่านภาพและเสียง สื่อวิถีทัศน์จึงเป็นเครื่องมือที่ช่วยสร้างความสนใจและแรงบันดาลใจให้นักท่องเที่ยวต้องการเดินทางมาเยือนแหล่งท่องเที่ยวชุมชน นอกจากนี้ยังเป็นสื่อที่เข้าถึงง่ายและเผยแพร่ได้อย่างกว้างขวางผ่านช่องทางออนไลน์ และมีภาษาอังกฤษและภาษาไทย ทำให้สามารถประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวได้ทั่วถึง ช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจในชุมชนจากการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยว อีกทั้งยังเป็นวิธีหนึ่งในการอนุรักษ์และเผยแพร่วัฒนธรรมท้องถิ่นให้คนรุ่นใหม่ได้เรียนรู้และภาคภูมิใจในภูมิปัญญาชุมชนของตนเอง ดังที่ภากรณ์ โพระ (2564, 104-106) ได้พัฒนาชุดสื่อประชาสัมพันธ์สำหรับการท่องเที่ยวในชุมชนจังหวัดชุมพร พบว่า ชาวบ้านใช้สื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook Line และ Instagram ประชาสัมพันธ์เพื่อเพิ่มความสามารถในการเข้าถึงสื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในชุมชนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทวีรัชต์ เชี่ยวชาญพานิช (2562, 101-102) ได้ทำการศึกษา การเปิดรับสื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวไขนาคาหวาน เยาวราช ของนักท่องเที่ยวชาวไทย กรุงเทพมหานคร พบว่าการเปิดรับสื่อของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวไขนาคาหวาน เยาวราช ส่วนใหญ่เปิดรับสื่อค้นหาข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจท่องเที่ยวจากสื่ออินเทอร์เน็ต/เว็บไซต์ จิตรนนท์ ศรีเจริญ และคณะ (2562, 91-92) ได้ทำแอปพลิเคชันส่งเสริมการท่องเที่ยว 8 แหล่งท่องเที่ยวที่ต้องไปในจังหวัดเพชรบูรณ์ ด้วยเทคโนโลยีเสมือนจริง ประกอบด้วยข้อมูลที่เป็นรูปภาพ คำบรรยายสั้น ๆ บอกเล่าเรื่องราวต่าง ๆ และ สัญลักษณ์กำหนดตำแหน่ง (Marker) สำหรับใช้ส่องเพื่อแสดงวิถีโอในรูปแบบเทคโนโลยีเสมือนจริง มีผลการประเมินความพึงพอใจต่อการใช้งานแอปพลิเคชันในรูปแบบเทคโนโลยีเสมือนจริง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

การพัฒนาและวัดและประเมินผลทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ

ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลที่คนต่างภาษาใช้สื่อสารระหว่างกัน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้สึก นึกคิด ประสบการณ์ และประเด็นต่าง ๆ เช่น เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง การศึกษา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี การท่องเที่ยว เป็นต้น รวมถึงการทำงานในสำนักงานที่มีบุคลากรหลากหลายในด้านเชื้อชาติและภาษา และกำหนดให้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางใช้สื่อสารระหว่างกันในสำนักงาน (ทวีศักดิ์ ชูมา, 2560, 127; ชัยญนิษฐ์ อินทร, 2563, 14) วิธีการในการพัฒนาด้านภาษาอังกฤษมีหลายวิธี Lertwatcha (2018) ได้นำเสนอ 9 ขั้นตอนในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ ดังนี้ 1) ฟังภาษาอังกฤษทุกวันโดยเลือกฟังสิ่งที่ตนสนใจ ทุกที่ทุกเวลา 2) ตั้งค่าอุปกรณ์ต่าง ๆ เป็นภาษาอังกฤษ เช่น คอมพิวเตอร์ สมาร์ทโฟน หรืออุปกรณ์อื่นๆ เป็นภาษาอังกฤษ 3) รับข่าวสารเป็นภาษาอังกฤษ 4) ดูหนัง ฟังเพลงภาษาอังกฤษ 5) เลือกอ่านตามความสนใจ 6) เขียนอย่างสม่ำเสมอ 7) เรียนรู้คำศัพท์ใหม่ทุกวัน 8) ฝึกพูดภาษาอังกฤษจับคู่กับเพื่อนที่กำลังฝึกภาษาอังกฤษ อยู่เหมือนกัน แล้วคุยเป็นภาษาอังกฤษ 9) วางแผนการฝึกภาษาอังกฤษ วิธีการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษทั้ง 8

ข้อที่แนะนำไปในข้างต้นเป็นเทคนิคในการฝึกฝนทักษะภาษาอังกฤษ ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน แต่ข้อสุดท้าย การวางแผนฝึกฝนภาษาอังกฤษ จะช่วยให้กระบวนการฝึกฝนของทุกคนประสบความสำเร็จ ส่วน ปิ่นทนต์ พงษ์พรพรค และคณะ (2564, 915-919) เสนอแนวทางการฝึกทักษะภาษาอังกฤษจำนวน 10 ประการ โดยเน้นการเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติและมุ่งพัฒนาการสื่อสารอย่างแท้จริง ได้แก่ การลดความกังวลต่อความผิดพลาดและการยึดติดกับหลักไวยากรณ์ การเริ่มต้นจากทักษะการฟังและการโต้ตอบ การเรียนรู้ผ่านภาพมากกว่าการท่องจำตัวอักษร การเรียนรู้อย่างค่อยเป็นค่อยไปแต่ลึกซึ้ง การหลีกเลี่ยงการแปลเป็นภาษาไทย การฝึกคิดเป็นภาษาอังกฤษ การใช้คำศัพท์อย่างหลากหลายและสร้างสรรค์ ตลอดจนการใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งแนวทางดังกล่าวช่วยส่งเสริมการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ อรอนงค์ นวลเจริญ (2567, 33) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า การพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษด้านการฟังและการพูดจำเป็นต้องอาศัยการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ โดยผู้เรียนควรฝึกด้วยตนเองเพื่อสร้างความคุ้นเคยกับสำเนียงและโครงสร้างประโยค ตลอดจนการฝึกพูดตามแบบเจ้าของภาษา การฝึกจากสถานการณ์จริงกับเจ้าของภาษา เพื่อน หรือการฝึกฝนด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถฟังและออกเสียงภาษาอังกฤษได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน และส่งผลให้ทักษะภาษาอังกฤษพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ยิ่งไปกว่านั้น เอกพล วิงวอน และวีรพล น้อยคล้าย (2568, 114-115) แนวคิดในการแก้ไขปัญหาการสื่อสารภาษาอังกฤษของผู้ให้บริการนักท่องเที่ยว สามารถกล่าวโดยภาพรวมได้ว่า ควรมุ่งพัฒนาทักษะภาษาอย่างรอบด้าน ผ่านการเรียนรู้จากเอกสารและสื่อภาษาอังกฤษ การทบทวนความรู้ด้านไวยากรณ์และการท่องเที่ยว การทำความเข้าใจวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา ตลอดจนการฝึกทักษะการฟังและการพูดจากสื่อหลากหลายและสถานการณ์จริง ควบคู่กับการสร้างสภาพแวดล้อมการใช้ภาษาในชีวิตประจำวันและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง แนวทางดังกล่าวช่วยเสริมสร้างความมั่นใจ ความถูกต้อง และประสิทธิภาพในการสื่อสารภาษาอังกฤษกับนักท่องเที่ยวต่างชาติได้อย่างยั่งยืน

อย่างไรก็ตาม Byrne (1986) กล่าวว่า การพูดจำเป็นต้องฝึก 2 อย่าง คือ 1) ฝึกในการใช้ส่วนที่คงที่ของภาษาได้แก่ เสียงรูปแบบไวยากรณ์และคำศัพท์ 2) ในการเรียนรู้ขั้นต้นควรเน้นความถูกต้อง ส่วนในขั้นสูงควรเน้นความคล่องแคล่ว และ Finochiaro and Brumfit (1983) ได้เสนอกิจกรรมต่างๆ ในการสอนทักษะการพูด ดังนี้ 1) ให้ตอบคำถามซึ่งผู้สอนหรือเพื่อนเป็นผู้ถาม 2) บอกให้เพื่อนทำตามคำสั่ง 3) ให้ถามหรือตอบคำถามของเพื่อนเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวหรือประสบการณ์ต่าง ๆ 4) ให้บอกลักษณะวัตถุสิ่งของต่าง ๆ จากภาพ 5) ให้เล่าประสบการณ์ต่าง ๆ โดยผู้สอนอาจให้คำสำคัญต่าง ๆ 6) ให้รายงานเรื่องราวต่าง ๆ ตามที่กำหนดหัวข้อให้ 7) จัดสถานการณ์ต่าง ๆ โดยใช้บทสนทนาต่าง ๆ กันไป เช่น สถานการณ์ในร้านขายของร้านอาหาร ธนาคาร เป็นต้น 8) ให้เล่นเกมต่าง ๆ ทางภาษา อาทิ การโต้เถียง การอภิปราย การแสดงความคิดเห็นหัวข้อต่าง ๆ 9) ให้ฝึกการสนทนาทางโทรศัพท์ 10) ให้อ่านหนังสือพิมพ์ไทยแล้วรายงานเป็นภาษาอังกฤษ และ 11) ให้แสดงบทบาทสมมติ

ในการวัดและประเมินผลทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษนั้น Taylor (1996) กล่าวว่า เป็นการตรวจสอบความรู้ ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ โดยแบ่งความสามารถในการสื่อสารออกเป็น 4 ด้าน

กำหนดให้แต่ละด้านมีคะแนนสูงสุดเป็น 8 คะแนนจากนั้น รวมคะแนนเพื่อให้คะแนนในหัวข้อต่อไปนี้

- 1) ความคล่องแคล่วในการใช้ภาษาจังหวะและความเร็วเป็นธรรมชาติมีความสัมพันธ์ของข้อความและการหยุดระหว่างพูด
- 2) ความถูกต้องตามโครงสร้างทางไวยากรณ์และคำศัพท์
- 3) ขอบเขตคำศัพท์และไวยากรณ์พอเพียงสำหรับที่จะดำเนินการสื่อสารจนจบ
- 4) การออกเสียงมีการควบคุมการลงเสียงหนักเบาจังหวะในการพูดการใช้เสียงสูงต่ำและระดับเสียงในภาษาแม่ของผู้พูดนั้น อาจเกิดขึ้นได้แต่ต้องไม่มีผลต่อการสื่อสาร

Carroll (1982) ได้ให้แนวทางการให้คะแนนการสื่อสารไว้ 5 ระดับ ดังนี้ ระดับ 5 คะแนน สำหรับผู้ที่ฟังคำถามแล้วตอบได้ถูกต้องให้รายละเอียดได้ไม่ติดขัด ระดับ 4 คะแนน สำหรับผู้ที่ฟังคำถามแล้วตอบได้ถูกต้องให้รายละเอียดได้เมื่อถามต่อ ระดับ 3 คะแนน สำหรับผู้ที่ฟังคำถามแล้วตอบมีความลังเลไม่ตอบทันที ระดับ 2 คะแนน สำหรับผู้ที่ฟังคำถามแล้วตอบผิดในครั้งแรกแต่แก้ไขให้ถูกต้องได้ ระดับ 1 คะแนน สำหรับผู้ที่ฟังคำถามแล้วตอบผิดและตะกุกตะกักแต่แก้ไขได้บ้าง ระดับ 0 คะแนน สำหรับผู้ที่ฟังคำถามแล้วไม่เข้าใจคำถามและไม่พูดเลย ซึ่งสัมพันธ์กับ Hilsdon (1991) ที่ผู้วิจัยได้ใช้ประเมินของมัคคุเทศก์น้อยจิตอาสาได้เสนอวิธีการวัดและประเมินผลการสื่อสารว่าควรมีผู้ให้คะแนน 2 คน จากนั้น นำคะแนนมารวมกัน การให้คะแนนแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ ระดับ 5 (ดีเยี่ยม) หมายถึง สามารถสนทนาได้คล่องพูดผิดหลักไวยากรณ์เพียงเล็กน้อย ระดับ 4 (ดีมาก) หมายถึง สามารถสนทนาได้คล่องแม้ว่าจะพูดผิดหลักไวยากรณ์ก็ตาม ระดับ 3 (พอใช้) หมายถึง สามารถสนทนาได้ดีพอสมควร แต่มีความยุ่งยากในการพูดบ่อยครั้ง ระดับ 2 (ผ่าน) หมายถึง สนทนาได้แต่ไม่คล่อง ระดับ 1 (อ่อนมาก) หมายถึง ไม่สามารถสนทนาให้เข้าใจได้ ระดับ 0 (ใช้ไม่ได้) หมายถึง ไม่สามารถสื่อสารได้เลย โดยสรุป การวัดและประเมินผลทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ เป็นการตรวจสอบความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินเชิงพฤติกรรมหลักหรือพฤติกรรมที่ต้องการ โดยมีแนวทางการให้คะแนนเป็นระดับตัวเลข 0-5

การพัฒนามัคคุเทศก์น้อยจิตอาสา

มัคคุเทศก์ หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่นำนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ อธิบายเรื่องราวและให้ความรู้ต่าง ๆ แก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ รวมถึงอำนวยความสะดวกและสร้างภาพพจน์ที่ดีให้กับประเทศ และสามารถใช้ภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศในการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวได้ (วิวัฒน์ จันทร์กิ่งทอง และ กอแก้ว จันทร์กิ่งทอง, 2563, 45) การพัฒนาเยาวชนให้เป็นมัคคุเทศก์น้อยจิตอาสา หรือ ยุวมัคคุเทศก์ เนื่องจากการมีความเชื่อที่ว่า เยาวชนถือเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคม โดยเฉพาะเมื่อพวกเขาได้มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ซึ่งอาศัยองค์ประกอบหลัก ได้แก่ ความรู้ ความสามารถ และทักษะต่าง ๆ ควบคู่กับแรงจูงใจ โอกาส และการต่อยอดการเรียนรู้ในมิติที่หลากหลาย (จริยา ต้นติวราชย์, 2567, 22) การฝึกพัฒนามัคคุเทศก์น้อยในท้องถิ่นจึงถือเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากมีบทบาทในการสื่อสารและถ่ายทอดเรื่องราวทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นให้กับนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะในระดับชุมชนหรือโรงเรียนที่มีโครงการพัฒนาการท่องเที่ยว (นริศรา เกตวัลท์, 2568, 41) ฉะนั้น มัคคุเทศก์น้อยจิตอาสาจึงเป็นกลไกเชิงพื้นที่ที่ช่วยสืบทอดองค์ความรู้และอัตลักษณ์ของชุมชนผ่านบทบาทของเยาวชน และอาศัยทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเฉพาะด้านในการให้บริการนักท่องเที่ยว (ยุพารณ์ พิริยศิลป์, 2557, 21) ด้วย

เหตุนี้ การนำนักเรียนโรงเรียนบ้านเปียงหลวงมาพัฒนาเป็นมัคคุเทศก์น้อยจิตอาสาจึงเป็นแนวทางสำคัญในการเสริมสร้างทุนมนุษย์ ยกระดับศักยภาพการสื่อสาร และสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน

วิธีการวิจัย (Research Methodology)

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ปราชญ์ชุมชน ผู้นำชุมชน และตัวแทนชุมชนผู้มีความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเปียงหลวง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสร้างกระบวนการพัฒนาและประเมินศักยภาพการสื่อสารภาษาอังกฤษมัคคุเทศก์น้อยจิตอาสาสำหรับเยาวชนพื้นที่ชายแดน และนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่

2) กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงตามวัตถุประสงค์ (Purposive Sampling) สามารถแบ่งเป็นกลุ่มได้ ดังนี้ 1) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสร้างคู่มือแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ปราชญ์ชุมชน ผู้นำชุมชน และตัวแทนชุมชนผู้มีความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเปียงหลวง จำนวน 50 คน จากจำนวน 6 ชุมชน โดยแบ่งเป็นผู้นำชุมชน 18 คน (ชุมชนละ 3 คน) ตัวแทนชุมชนผู้มีความรู้และเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว 24 คน (ชุมชนละ 4 คน) และปราชญ์ชุมชนจำนวน 8 คน เพื่อให้ได้ผู้ให้ข้อมูลที่มีความรู้เชิงลึกและตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย การกำหนดจำนวนผู้ให้ข้อมูลดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดความอิ่มตัวของข้อมูล (Data Saturation) สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้อย่างครอบคลุมในทุกประเด็นที่เกี่ยวข้อง และเปิดโอกาสให้มีการตรวจสอบและยืนยันข้อมูลระหว่างกลุ่มผู้ให้ข้อมูล (Data Triangulation) อันนำไปสู่ความถูกต้อง น่าเชื่อถือ และความสมบูรณ์ของข้อมูลที่ใช้ในการพัฒนาคู่มือแหล่งท่องเที่ยวชุมชน 2) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสร้างกระบวนการพัฒนาและประเมินศักยภาพการสื่อสารภาษาอังกฤษ มัคคุเทศก์น้อยจิตอาสาสำหรับเยาวชนพื้นที่ชายแดน เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน จำนวน 5 คน ซึ่งมีบทบาทที่แตกต่างกัน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอน ผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว และผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ เพื่อให้ได้มุมมองที่หลากหลายรวมถึงแนวคิดที่ถูกต้องและนำไปใช้ได้จริง และ 3) กลุ่มตัวอย่างสำหรับใช้เก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 โรงเรียนบ้านเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ ที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษาที่ทำการวิจัย มีความสมัครใจเข้าร่วมโครงการ มีความสนใจในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการนำเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวชุมชน มีจิตอาสาและทัศนคติเชิงบวกต่องานบริการ โดยคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากนักเรียนที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ข้างต้น จำนวน 50 คน ซึ่งเป็นจำนวนที่เหมาะสมต่อการดำเนินกิจกรรมฝึกอบรมและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของเนื้อหาของการวิจัย ได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวชุมชนตำบลเปียงหลวง โดยมีหลักการ 5As สำหรับการท่องเที่ยวภายใต้แนวคิดองค์ประกอบทรัพยากรท่องเที่ยวของ เทิดชาย ช่วยบำรุง (2552, 14-15) ที่ได้สรุปว่า องค์ประกอบหลักของทรัพยากรท่องเที่ยวควรมี 5 ประการ หรือ 5As คือ การเข้าถึง (Accessibility) ได้แก่ การขนส่ง การเดินทาง กิจกรรม (Activity) ได้แก่ กิจกรรมด้านประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิตที่ชุมชนที่จัดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity) ได้แก่ ห้องน้ำสาธารณะ ศาลาพักผ่อน เป็นต้น สิ่งดึงดูดใจสำหรับนักท่องเที่ยว (Attraction) ได้แก่ ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดความสนใจให้ชวนมอง นำเข้าชม รู้สึกพอใจ และมีเสน่ห์ เป็นต้น และสถานที่พัก (Accommodation) ได้แก่ บ้านพัก โฮมสเตย์ และรีสอร์ท เป็นต้น

ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวชุมชนตำบลเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 15 แห่ง ได้แก่ 1) วัดฟ้าเวียงอินทร์ 2) หอศิลป์เจ้ากองเจิง 3) พระพุทธรูปนิมิตหทัยเรศ (พระธาตุหมายเมือง) 4) วัดเปียงหลวง 5) อ่างเก็บน้ำห้วยเอ็งจ้ง 6) จุดชมวิว ซี หลง ช้ง 7) กองพล 93 ฐานทัพทหารจีนคณะชาติ 8) วัดไม้สูงไหล 9) วัดพระธาตุแสงขาว 10) วัดศรีเมืองหมอก 11) วัดหนองกอกคำ 12) วัดพระธาตุหนองบัว 13) น้ำตกดอยตีนช้าง 14) ห้วยดินดำ (ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง) และ 15) โครงการหลวงดอยแปกแซม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและการเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีทั้งเครื่องมือเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ดังมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1) แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง (The Semi-structured interview) เป็นเครื่องมือวิจัยที่มีคำถามหลักกำหนดไว้ล่วงหน้า แต่เปิดโอกาสให้ซักถามเพิ่มเติมได้อย่างยืดหยุ่น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ลึกซึ้งและครอบคลุมบริบทใช้สัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวชุมชนจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นด้วยการดำเนินการตามขั้นตอน คือ 1) ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เป้าหมายเพื่อศึกษาข้อมูลปฐมภูมิในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวชุมชน และศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ จากหนังสือ ตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและข้อมูลทางเว็บไซต์ ภายใต้องค์ประกอบการท่องเที่ยว 5 As และ 2) ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์สังเคราะห์และสร้างแบบสัมภาษณ์ หลังจากนั้น นำร่างแบบสัมภาษณ์เสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน พิจารณาความถูกต้อง ความเหมาะสม และความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม แล้วนำแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิให้สมบูรณ์ก่อนนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

2) แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง (The Semi-structured interview) ใช้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ได้แก่ด้านภาษา การสอน การท่องเที่ยว และการปฏิบัติงานในพื้นที่ แบ่งเป็น 2 ส่วนด้วยกัน ส่วนแรกใช้ในเก็บข้อมูลเพื่อสร้างกระบวนการพัฒนาการสื่อสารภาษาอังกฤษมัคคุเทศก์น้อยจิตอาสา และส่วนที่ 2 ข้อมูลเพื่อประเมินศักยภาพการสื่อสารภาษาอังกฤษมัคคุเทศก์น้อยจิตอาสา ผู้วิจัยได้ศึกษา

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและประเมินศักยภาพการสื่อสารภาษาอังกฤษมัธยมศึกษา
น้อยจิตอาสาที่นักการศึกษาทั้งหลายได้นำเสนอประเด็นการพัฒนาการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับบุคลากรใน
ภาคต่าง ๆ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษเฉพาะทาง (English for Specific Purposes: ESP) นำข้อมูลที่ได้ศึกษา
มาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ และสร้างแบบสัมภาษณ์ แล้วนำร่างแบบสัมภาษณ์เสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3
คน พิจารณาถึงความถูกต้อง และความเหมาะสม เพื่อหาความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม แล้วปรับปรุงแก้ไข
ให้สมบูรณ์ก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

3) แบบประเมินความพึงพอใจต่อคู่มือข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวชุมชนตำบลเปียงหลวง ผู้วิจัยได้ศึกษา
บทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินความพึงพอใจต่อคู่มือแหล่งท่องเที่ยวชุมชน จากนั้นนำ
ข้อมูลมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประยุกต์ให้สอดคล้องกับบริบทของตำบลเปียงหลวง เพื่อพัฒนาเป็นแบบ
ประเมินความพึงพอใจ ต่อมาได้ร่างแบบประเมินเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความ
ถูกต้องและความเหมาะสม พร้อมปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ และดำเนินการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิง
เนื้อหาโดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) จากผู้ทรงคุณวุฒิชุดเดิมอีกครั้งหนึ่ง
โดยให้เกณฑ์ในการตรวจพิจารณาข้อคำถาม คือ ให้คะแนน +1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตาม
วัตถุประสงค์ ให้คะแนน 0 ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ ให้คะแนน -1 ถ้าแน่ใจว่าข้อ
คำถามวัดได้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ แล้วนำผลคะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่า IOC ตามสูตร ซึ่ง
มีเกณฑ์ในการประเมิน ดังนี้

ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50-1.00 มีค่าความเที่ยงตรง ใช้ได้

ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 ต้องปรับปรุง ยังใช้ไม่ได้

ผลการนำแบบประเมินไปทดสอบหาความเที่ยง (Reliability) โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา
ของครอนบาค (Cronbach Alpha Coefficient) ผลการนำแบบประเมินไปทดสอบหาความเที่ยง (Reliability)
โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach Alpha Coefficient) (สุวิมล ติรภานนท์,
2550) โดยคำนวณหาค่าความเที่ยงของแบบประเมิน โดยค่าแอลฟาที่ ได้เป็นการแสดงถึงระดับความคงที่ของ
แบบประเมิน ซึ่งมีค่าแสดงเป็นตัวเลขไม่เกิน 1.00 หรือ 100% ซึ่งเรียกว่า สัมประสิทธิ์ (Coefficient) ทั้งนี้ค่า
สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคจากการคำนวณต้องมีค่าไม่น้อยกว่า 0.8 (มนต์ชัย เทียนทอง, 2545; พิมพ์
ทอง สังสุทธิกุล และวรวัติกิตติวงศ์, 2552) ผลการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคแบบประเมิน
ความพึงพอใจคู่มือข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวชุมชนบ้านเปียงหลวงได้เท่ากับ 0.956

4) แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ผู้วิจัยพัฒนาเครื่องมือโดยอิงเนื้อหาจากบทเรียนที่สอดคล้อง
กับคู่มือแหล่งท่องเที่ยวชุมชน โดยมุ่งเน้นองค์ความรู้ที่จำเป็นต่อการสื่อสารของมัธยมศึกษา น้อยจิตอาสา จากนั้น
นำร่างแบบทดสอบเสนอผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและความเหมาะสม
พร้อมปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ และนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ซึ่งมีลักษณะ
ใกล้เคียงกับกลุ่มเป้าหมายแต่ไม่ใช้กลุ่มทดลองจริง เพื่อประเมินคุณภาพของเครื่องมือ ก่อนปรับปรุงให้มีความ
ชัดเจนสมบูรณ์ยิ่งขึ้นและนำไปใช้จริง ในการประเมินศักยภาพการสื่อสารภาษาอังกฤษด้านการพูด ผู้วิจัยใช้

เกณฑ์การประเมินมาตรฐานตามแนวทางของ Hilsdon (1991) โดยกำหนดให้มีผู้ประเมิน 2 คน และใช้เกณฑ์การให้คะแนน 6 ระดับ ได้แก่ ระดับ 5 (ดีเยี่ยม) สามารถสื่อสารได้คล่อง มีข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์เพียงเล็กน้อย ระดับ 4 (ดีมาก) สื่อสารได้คล่องแม้มีข้อผิดพลาดบ้าง ระดับ 3 (พอใช้) สื่อสารได้ในระดับหนึ่งแต่มีความติดขัดบ่อยครั้ง ระดับ 2 (ผ่าน) สื่อสารได้แต่ไม่คล่อง ระดับ 1 (อ่อนมาก) ไม่สามารถสื่อสารให้เข้าใจได้ และระดับ 0 (ใช้ไม่ได้) ไม่สามารถสื่อสารได้เลย

5) แบบประเมินความพึงพอใจต่อนวัตกรรมสื่อภาษาอังกฤษ (สื่อวีดิทัศน์) ส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์น้อยจิตอาสา พัฒนาขึ้นจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านการประเมินความพึงพอใจต่อนวัตกรรมสื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยเฉพาะสื่อประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยว จากนั้นนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประยุกต์ใช้ในการสร้างแบบประเมิน ก่อนเสนอผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน ตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม พร้อมปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ ต่อมาผู้วิจัยได้ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และดำเนินการตามขั้นตอนเกี่ยวกับการพัฒนาเครื่องมือประเมินคู่มือแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ผลการตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบประเมินด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ 0.95 แสดงถึงระดับความเชื่อมั่นสูง

การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำแนวทางการวิจัยปฏิบัติการโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยมุ่งเน้นให้ชุมชนมีส่วนร่วม ดังนี้

1) ในการสร้างคู่มือแหล่งท่องเที่ยวชุมชนตำบลเปิงหลวง ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปฐมภูมิจากการลงพื้นที่และการสัมภาษณ์ด้วยแบบสัมภาษณ์ รวมทั้งข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อจัดหมวดหมู่และสังเคราะห์องค์ความรู้สำหรับพัฒนาคู่มือแหล่งท่องเที่ยวชุมชนตำบลเปิงหลวง พร้อมทั้งประเมินความพึงพอใจต่อคู่มือและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2) ในการสร้างกระบวนการและการประเมินศักยภาพการสื่อสารภาษาอังกฤษของมัคคุเทศก์น้อยจิตอาสา ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์ เพื่อนำมาพัฒนากระบวนการเรียนรู้และประเมินผลด้วยแบบทดสอบก่อนและหลังเรียน โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน รวมทั้งใช้สถิติทดสอบแบบ Paired Samples t-test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนน หากพบว่าคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) แสดงถึงประสิทธิผลของกระบวนการพัฒนา นอกจากนี้ ยังมีการประเมินทักษะภาคปฏิบัติตามหลักการของ Hilsdon (1991)

3) ในการสร้างนวัตกรรมสื่อภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากคู่มือมาพัฒนาเป็นสื่อ และประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้สื่อ โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อสรุปผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยอย่างเป็นระบบและเชื่อถือได้

ผลการวิจัย (Results)

จากการดำเนินการวิจัย มีการลงพื้นที่เพื่อศึกษาเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณถึงบริบทชุมชน ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวชุมชนตำบลเปียงหลวง ข้อมูลพื้นฐานทักษะภาษาอังกฤษ และความต้องการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของกลุ่มตัวอย่างสามารถตอบวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อสร้างคู่มือและประเมินความพึงพอใจคู่มือแหล่งท่องเที่ยวชุมชนตำบลเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่

1) คู่มือแหล่งท่องเที่ยวชุมชนตำบลเปียงหลวง

การเก็บข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเพื่อสร้างคู่มือแหล่งท่องเที่ยวชุมชนตำบลเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ประชาชนชุมชน ผู้นำชุมชน และตัวแทนชุมชน ผลการศึกษาพบว่า ตำบลเปียงหลวงมีแหล่งท่องเที่ยวชุมชนจำนวน 15 แห่ง ซึ่งสะท้อนอัตลักษณ์และศักยภาพของพื้นที่ในมิติด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ธรรมชาติ และวิถีชีวิตชุมชน ข้อมูลดังกล่าวถูกนำมาสังเคราะห์เพื่อจัดทำคู่มือแหล่งท่องเที่ยวชุมชนตำบลเปียงหลวง

แหล่งท่องเที่ยวด้านศาสนาและประวัติศาสตร์ที่โดดเด่น ได้แก่ วัดฟ้าเวียงอินทร์หรือวัดสองแผ่นดิน ซึ่งเป็นจุดชมวิวดวงพระจันทร์และแหล่งเรียนรู้บุคคลสำคัญทางประวัติศาสตร์ หอศิลป์เจ้ากองเงินซึ่งเป็นพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นของผู้นำไทใหญ่ พระธาตุหมากเมืองหรือพระพุทธรูปนิมิตหทัยเรศ และวัดเปียงหลวงซึ่งเป็นศูนย์กลางศาสนาและวัฒนธรรมของชุมชน รวมถึงวัดไม้ซุงไหล วัดพระธาตุแสงขาว วัดศรีเมืองหมอก วัดหนองกอกคำ และวัดพระธาตุหนองบัว ซึ่งล้วนมีเรื่องเล่า ความเชื่อ และตำนานที่สะท้อนคุณค่าทางจิตวิญญาณและอัตลักษณ์ชุมชน ในด้านทรัพยากรธรรมชาติและการพักผ่อนหย่อนใจ พบว่าอ่างเก็บน้ำห้วยเอ็งจ้งและจุดชมวิวชิหลงซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสมแก่การชมทิวทัศน์ การออกกำลังกาย และการพักผ่อน ขณะที่น่าตกคยดินช้างเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติที่เอื้อต่อการเรียนรู้ระบบนิเวศและการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ นอกจากนี้ กองพล 93 ฐานทัพทหารจีนคณะชาติยังเป็นแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ร่วมสมัยของพื้นที่ ด้านการเรียนรู้เชิงพัฒนาและวิถีชีวิตชุมชน ได้แก่ ศูนย์เรียนรู้ห้วยดินดำซึ่งถ่ายทอดแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงผ่านการจัดการพื้นที่เกษตร และโครงการหลวงดอยแปกแซมซึ่งเป็นแหล่งถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการเกษตร ป่าไม้ และสิ่งแวดล้อม ตลอดจนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

โดยสรุป แหล่งท่องเที่ยวชุมชนตำบลเปียงหลวงมีความหลากหลายและมีศักยภาพสูงในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ธรรมชาติ และการเรียนรู้ การจัดทำคู่มือแหล่งท่องเที่ยวจากข้อมูลวิจัยจึงเป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน และสนับสนุนการพัฒนาอย่างยั่งยืนของพื้นที่ในระยะยาว

ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวชุมชนตำบลเปียงหลวงที่เก็บรวบรวมภายใต้ขอบเขตของเนื้อหาตามแนวคิดของเทิตชาย ช่วยบำรุง (2552, 14-15) ด้านองค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยว 5 ประการ หรือ 5 As พบว่า การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวชุมชนตำบลเปียงหลวง ทั้ง 15 แห่ง ได้ด้วยยานพาหนะ เช่น รถยนต์ รถจักรยานยนต์ เนื่องจากมีถนนคอนกรีต ถนนลาดยาง และบางแห่งถนนลูกรัง อยู่ในสภาพที่ดีเข้าถึงง่ายสะดวกสบายต่อการเดินทาง กิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว (Activity)

นักท่องเที่ยวสามารถเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมที่เหมือนและแตกต่างกันออกไป เช่น การถ่ายภาพวิวทิวทัศน์ การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ตำนาน เรื่องเล่าและความเชื่อสถาปัตยกรรมของอาคารหรือสิ่งก่อสร้างที่สำคัญประจำแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity) แหล่งท่องเที่ยว มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นไว้บริการเพียงพอสำหรับนักท่องเที่ยวที่มาเป็นกลุ่มคณะขนาดเล็ก และบางแห่งเพียงพอสำหรับนักท่องเที่ยวที่มาเป็นกลุ่มคณะขนาดใหญ่ สิ่งดึงดูดใจสำหรับนักท่องเที่ยว (Attraction) แหล่งท่องเที่ยวชุมชนตำบลเปียงมีความหลากหลายเหมาะสมเป็นชุมชนท่องเที่ยว เนื่องจากมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวที่หลากหลายแตกต่างกัน เช่น วัด น้ำตก โครงการหลวง แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ เช่น ชีหลง ชัง และแต่ละแหล่งท่องเที่ยวมีสิ่งดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวที่หลากหลาย เช่น ประวัติความเป็นมา ตำนาน เรื่องเล่า ความเชื่อ สถาปัตยกรรม และกิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ รวมถึงวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นที่ชุมชนจัดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวชุมชน และสถานที่พัก (Accommodation) แหล่งท่องเที่ยวส่วนมากตั้งอยู่ไม่ห่างไกลจากชุมชนตำบลเปียงหลวง ฉะนั้น นักท่องเที่ยวสามารถใช้บริการที่พักในเขตชุมชนตำบลเปียงหลวงได้

2) ผลการประเมินความพึงพอใจต่อคู่มือแหล่งท่องเที่ยวชุมชนตำบลเปียงหลวง

ความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามต่อคู่มือแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเป็นตัวชี้วัดสำคัญที่สะท้อนถึงประสิทธิภาพของการสื่อสารข้อมูล ตลอดจนความสามารถในการตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ ยังทำหน้าที่เป็นฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ที่มีคุณค่าในการนำไปใช้พัฒนาและปรับปรุงสื่อท่องเที่ยวให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนอย่างแท้จริง ผู้ตอบแบบสอบถามต่อคู่มือแหล่งท่องเที่ยวชุมชนโดยเฉลี่ยอยู่ใน ระดับมาก

ตารางที่ 1 สรุปความพึงพอใจต่อคู่มือแหล่งท่องเที่ยวชุมชนตำบลเปียงหลวง

รายการประเมินองค์ประกอบคู่มือแหล่งท่องเที่ยวชุมชน	$\bar{X}$	S.D.	แปล ความหมาย
1. ด้านองค์ประกอบรูปแบบคู่มือข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน	4.27	0.44	มาก
2. ด้านเนื้อหาคู่มือแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน	4.44	0.46	มาก
รวม	4.35	0.45	มาก

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อคู่มือข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวชุมชนตำบลเปียงโดยเฉลี่ยอยู่ใน ระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$) แยกเป็น 2 ด้านได้แก่ ด้านองค์ประกอบรูปแบบคู่มือ ($\bar{X} = 4.27$) อยู่ในระดับมากและด้านเนื้อหาคู่มือแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ($\bar{X} = 4.44$) อยู่ในระดับมาก

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อสร้างกระบวนการพัฒนาและประเมินศักยภาพการสื่อสารภาษาอังกฤษมัคคุเทศก์น้อยจิตอาสา ตำบลเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่

1) ผลการสร้างกระบวนการพัฒนาการสื่อสารภาษาอังกฤษมัคคุเทศก์น้อยจิตอาสา ตำบลเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่

ผลการวิจัยในการสร้างกระบวนการพัฒนาการสื่อสารภาษาอังกฤษมัคคุเทศก์น้อยจิตอาสาสำหรับเยาวชนพื้นที่ชายแดน เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนที่ได้จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอน ผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว และผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่สามารถแบ่งได้เป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการเพื่อพัฒนาศักยภาพการสื่อสารภาษาอังกฤษในการสร้างมัคคุเทศก์น้อยจิตอาสา คัดเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่มีความพร้อมมีจิตอาสา มีใจรักในงานบริการ วิเคราะห์ความต้องการประเด็นหรือหัวข้อในการพัฒนาการสื่อสารภาษาอังกฤษและสร้างบทเรียนที่มีเนื้อหาและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวชุมชนตำบลเปียงหลวง

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างกระบวนการพัฒนาและประเมินศักยภาพการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยมีกระบวนการส่งเสริมการเรียนรู้ คือ 1) เสริมสร้างความรู้ภาษาอังกฤษด้วยการเรียนรู้เนื้อหาประเด็นที่นักท่องเที่ยวสนใจของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่ 2) เรียนรู้คำศัพท์และออกเสียงให้ถูกต้องตามหลักภาษา 3) เรียนรู้บทสนทนาที่นำเสนอข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นจุดเด่น น่าสนใจ โดยการฝึกสนทนาเป็นคู่ให้ครบถ้วนครอบคลุมเนื้อหา 4) ฝึกทำแบบฝึกหัดด้วยการเติมคำที่หายไป และการจับคู่คำศัพท์กับความหมาย 5) ฝึกเป็นรายบุคคลนำเสนอข้อมูลที่เป็นจุดของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่ และ 6) ฝึกนำเสนอข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวชุมชนด้วยการแสดงบทบาทสมมติ

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินศักยภาพการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับมัคคุเทศก์น้อยจิตอาสาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน ได้แก่ (1) ประเมินความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวชุมชน จำนวน 15 แหล่งท่องเที่ยวด้วยแบบทดสอบก่อนเรียน และแบบทดสอบหลังเรียน และ (2) ประเมินศักยภาพการสื่อสารภาษาอังกฤษด้านการพูดด้วยการลงมือปฏิบัติโดยการจำลองสถานการณ์จริงตามเกณฑ์การประเมินทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับมัคคุเทศก์

2) ผลการประเมินศักยภาพการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับมัคคุเทศก์น้อยจิตอาสา

ในการประเมินศักยภาพการสื่อสารภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยได้แบ่งแบบทดสอบการประเมิน 2 ด้าน คือ ด้านความรู้ ประเมินด้านความรู้แหล่งท่องเที่ยวชุมชนตำบลเปียงหลวงจำนวน 15 แหล่งท่องเที่ยว และด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษ มีผลดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลการประเมินด้านความรู้กลุ่มตัวอย่างก่อนเรียนและหลังเรียน

แบบทดสอบ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่า t	Sig.
Pre -test	50	9.06	3.18	-16.510*	0.000
Post- test	50	18.34	3.92		

*p<0.05

ในการประเมินศักยภาพการสื่อสารภาษาอังกฤษด้านการพูดผู้วิจัยใช้เกณฑ์การประเมินมาตรฐานทักษะการพูดสำหรับภาคพิเศษที่เสนอโดย Hilsdon (1991) จากการเปรียบเทียบผลของการเรียนรู้แหล่งท่องเที่ยวชุมชนตำบลเปียงก่อนเรียน (Pre-test) และหลังเรียน (Post-test) ของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบทดสอบ ใช้วิธีการประมาณค่าที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ด้วยค่าสถิติ t คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ทดสอบหลังเสร็จสิ้นการเรียนการสอนพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยในการทดสอบหลังเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญดังสถิติที่ระดับ 0.05 นั่นคือ กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยในการทดสอบหลังเรียนสูงกว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียน

ในการการประเมินศักยภาพการสื่อสารภาษาอังกฤษด้านการพูดโดยมีผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 2 คนเป็นผู้ทดสอบ โดยทดสอบกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 ผลการทดสอบพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับการสื่อสารอยู่ในระดับ 1 อ่อนมาก (9 คน) ระดับ 2 ผ่าน (12 คน) ระดับ 3 พอใช้ (14 คน) และอยู่ในระดับ 4 ดีมาก (15 คน)

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อสร้างนวัตกรรมสื่อภาษาอังกฤษและประเมินนวัตกรรมสื่อภาษาอังกฤษ (สื่อวิทัศน์) ส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนตำบลเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่

1) ผลการสร้างนวัตกรรมสื่อภาษาอังกฤษส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน

การสร้างนวัตกรรมสื่อภาษาอังกฤษส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนตำบลเปียงหลวงด้วยข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่เป็นจุดเด่นและเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยว ประกอบด้วย 2 ด้าน คือ 1) ด้านองค์ประกอบของสื่อ แบ่งออกเป็นประเด็นย่อย ได้แก่ องค์ประกอบด้านการออกแบบให้น่าสนใจ ภาพเสียงบรรยายมีความเหมาะสม มีเนื้อหาครอบคลุมแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ทั้งช่วยส่งเสริมเสริมประสบการณ์ให้กับเยาวชนสามารถนำไปถ่ายทอดต่อได้จริง และ 2) ด้านการนำเสนอ ประกอบไปด้วยประเด็นย่อย ได้แก่ วิธีการนำเสนอที่เหมาะสม ตัวภาพ ตัวอักษร (แบบ ขนาด สี) เทคนิคพิเศษ การจัดองค์ประกอบ รายละเอียดภาพ การลำดับภาพ มีความเหมาะสม เนื้อหานำเสนอสอดคล้องกับบริบทแหล่งท่องเที่ยวชุมชน เสียงบรรยาย (น้ำเสียง การออกเสียงอักขระและจังหวะการออกเสียง) เสียงดนตรี มีความชัดเจนและระดับความดังเหมาะสม ตรงและสัมพันธ์กับภาพและเสียงบรรยาย การนำ QR-Code มาประยุกต์ใช้ทำให้เข้าถึงสื่อได้ง่ายและสะดวกมากยิ่งขึ้น อีกทั้งการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการพัฒนานวัตกรรมสื่อภาษาอังกฤษ ส่งผลให้เกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่น เสริมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรม และกระตุ้นให้เกิดความต้องการเผยแพร่แหล่งท่องเที่ยวของชุมชน ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

2) ผลการประเมินความพึงพอใจนวัตกรรมสื่อภาษาอังกฤษ (สื่อวีดิทัศน์) ส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อนวัตกรรมสื่อภาษาอังกฤษ (สื่อวีดิทัศน์) ส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.39$) โดยจำแนกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ด้านองค์ประกอบสื่อวีดิทัศน์แหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X} = 4.42$) ในระดับมาก และด้านการนำเสนอสื่อวีดิทัศน์แหล่งท่องเที่ยวชุมชน ($\bar{X} = 4.37$) ในระดับมาก

ตารางที่ 3 ผลประเมินความพึงพอใจต่อสื่อวีดิทัศน์แหล่งท่องเที่ยวชุมชน

รายการประเมินองค์ประกอบสื่อวีดิทัศน์แหล่งท่องเที่ยวชุมชน	$\bar{X}$	S.D.	แปลความหมาย
1. ด้านองค์ประกอบสื่อวีดิทัศน์แหล่งท่องเที่ยว	4.42	0.40	มาก
2. ด้านการนำเสนอสื่อวีดิทัศน์แหล่งท่องเที่ยวชุมชน	4.37	0.32	มาก
รวม	4.39	0.36	มาก

อภิปรายผล (Discussion)

1) จากการวิเคราะห์ผลการสร้างคู่มือและประเมินความพึงพอใจคู่มือแหล่งท่องเที่ยวชุมชนตำบลเปียง ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า แหล่งท่องเที่ยวชุมชนตำบลเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ มีความหลากหลายของทรัพยากรทั้งด้านธรรมชาติ วัฒนธรรม และวิถีชีวิต ซึ่งสะท้อนศักยภาพเชิงพื้นที่ในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ธรรมชาติ และการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเมื่อพิจารณาผ่านกรอบแนวคิดองค์ประกอบการท่องเที่ยว 5As ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยว (Attraction) ซึ่งตั้งอยู่บนฐานทุนทางวัฒนธรรมและธรรมชาติของชุมชน เช่นวัดฟ้าเวียงอินทร์ (วัดสองแผ่นดิน) ซี หลง ชัง (ชุมชนจีน) วัดเปียงหลวง (ชุมชนไทใหญ่) สอดคล้องกับผลการศึกษาของ เกตวดี หมัดเต็น และปนัดดา ศิริพานิช (2565,11) ที่พบว่าวัฒนธรรมของท้องถิ่นและการท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์เกี่ยวพันซึ่งกันและกัน เนื่องจากการท่องเที่ยวอาศัยวัฒนธรรมของท้องถิ่นเป็นทรัพยากรในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว การเข้าถึง (Accessibility) แม้พื้นที่จะมีข้อจำกัดเชิงภูมิศาสตร์เนื่องจากตั้งอยู่ในพื้นที่ชายแดนสามารถเข้าถึงได้ในระดับหนึ่ง แม้นไม่ครอบคลุมนักท่องเที่ยวทุกประเภทตามหลักการของการท่องเที่ยวแบบครบวงจรเพื่อคนทั้งมวล (องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน, ม.ป.ป., 29) แต่นักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวชมเพราะให้ความสำคัญกับความหลากหลายของวัฒนธรรมชุมชน สอดคล้องกับผลการศึกษาของพรชิตา คำด้วง และคณะ (2568,102) ซึ่งพบว่า ปัจจัยด้านการเข้าถึง (Accessibility) มีได้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงนิเวศในภูมิภาคตะวันออกของประเทศไทย โดยนักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับคุณค่าของประสบการณ์จากธรรมชาติมากกว่าความสะดวกในการเดินทาง สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities), และที่พัก (Accommodation) ดำเนินการในลักษณะโฮมสเตย์ และรีสอร์ท นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วัฒนธรรมชุมชน ใกล้ชิดธรรมชาติ สะท้อนการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ กัลยรัตน์ พินิจจันทร์

และคณะ (2567, 131) ที่พบว่าเหตุผลในการเลือกเข้าพัก คือ ได้ศึกษาวัฒนธรรมของชุมชน ที่พักมีความใกล้เคียงธรรมชาติ และอยู่ไม่ไกลจากแหล่งท่องเที่ยว และ กิจกรรม (Activities) การจัดกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรม เช่น ประเพณีบวชลูกแก้วของไทใหญ่ ณ วัดเปียงหลวง ศึกษาประวัติ ณ ฟาร์มอินทร์และพิพิธภัณฑ์เจ้ากอนเจิง เป็นต้น เป็นกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวได้ประสบการณ์ และได้เรียนรู้วิถีชีวิต ชุมชนสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ภัทรพร แก้วเพชร และ รดา สนโคสูง (2568, 26) ที่ระบุว่าด้านกิจกรรมท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวได้ลงมือทำด้วยตนเองทำให้เกิดประสบการณ์ และได้เรียนรู้วิถีชีวิต เช่น พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กิจกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การทอผ้า การทำตุ้มหู ซึ่งตอบสนองต่อความต้องการสัมผัสวัฒนธรรมท้องถิ่นของนักท่องเที่ยวได้ดี และเป็นกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญในระดับมากที่สุด

จากการวิเคราะห์ผลการประเมินความพึงพอใจด้านเนื้อหาคู่มือแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ซึ่งมีการจัดรูปแบบครบถ้วนทั้งเนื้อหา ภาพประกอบ และเชื่อมโยงสื่อวีดิทัศน์ผ่านคิวอาร์โค้ดที่เข้าถึงได้สะดวก พบว่าภาษาที่ใช้มีความถูกต้อง เหมาะสม และสื่อความหมายได้ชัดเจน ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดแสดงให้เห็นว่า การสื่อสารในยุคปัจจุบันต้องสั้นกะทัดรัด ชัดเจน ตรงประเด็น ได้ใจความ และรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ เป็นการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ประหยัดเวลาโดยไม่ต้องเสียเวลาในการอารมณ์บท ซึ่งใช้เวลาและยากต่อการทำความเข้าใจ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับผลการศึกษาของจารุวรรณ ชูสงค์ และจรรยาพร นุ่มน้อย (2562, 22) ในการออกแบบคู่มือเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม ได้รับความพึงพอใจจากกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมาก โดยจัดทำขึ้นมีลักษณะเป็นหนังสือแนวดัง เพื่อพกพาได้สะดวก และภาพประกอบในคู่มือเป็นภาพถ่ายจริงและพิมพ์ 4 สีทั้งฉบับ ซึ่งภาพหน้าปกใช้ภาพวิวประกอบ ภายในเล่มประกอบด้วยเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์วิถีวัฒนธรรมของคนลุ่มน้ำ ภูมิปัญญาในการดำรงชีวิต ยิ่งไปกว่านั้น ผลการศึกษาของ รุ่งอรุณ พรเจริญ และคณะ (2562, 708-710) ในการพัฒนาคู่มือการท่องเที่ยวโบราณสถานและโบราณวัตถุของชุมชนพื้นที่เขตดุสิตโดยนำเสนอในรูปแบบโมเดล 3 มิติ พร้อมทั้งมีวิดีโอประกอบคำบรรยายประวัติความเป็นมาของแต่ละโบราณสถาน มีผลประเมินความพึงพอใจต่อคู่มือของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นชุมชนอยู่ในเขตดุสิตและนักท่องเที่ยว ในองค์ประกอบคู่มือ 3 ด้าน คือด้านเนื้อหา ด้านการออกแบบและจัดรูปแบบ และด้านประโยชน์ใช้งาน โดยภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2) จากการวิเคราะห์ผลกระบวนการพัฒนาและประเมินศักยภาพการสื่อสารภาษาอังกฤษภาคทศกั น้อยจิตอาสาที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทและความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง จากผลการทดสอบก่อนเรียนและการทดสอบหลังเรียนพบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นคนในพื้นที่ที่มีความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเป็นพื้นฐานแต่ขาดความรู้ในการพูดหรือนำเสนอแหล่งท่องเที่ยวเป็นภาษาอังกฤษ เมื่อผู้วิจัยได้สร้างบทเรียนภาษาอังกฤษบนพื้นฐานของเนื้อหาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน กลุ่มตัวอย่างเข้าใจเนื้อหาภาษาอังกฤษของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนั้น เนื้อหาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนในบทเรียนที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น กลุ่มตัวอย่างส่วนมากเคยไปเที่ยวชมมาแล้ว เมื่อเนื้อหาภาพประกอบจึงเป็นการง่ายที่กลุ่มตัวอย่างจะสามารถตอบคำถามเกี่ยวกับความรู้แหล่งท่องเที่ยวชุมชนได้อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งแสดงความสอดคล้องกับแนวคิดการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Language Teaching: CLT) ที่ปฏิพัทธ์ อุภุช (2564, 16)

ได้ให้ความหมายไว้ว่าเป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองที่เน้นพัฒนาผู้เรียนให้สามารถสื่อสารภาษาได้อย่างเหมาะสม เมื่อมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เน้นให้ผู้เรียนสามารถสื่อความหมายกับผู้อื่นได้ตรงกับความต้องการของตนเองได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์โดยใช้ทักษะการฟังพูดอ่านและเขียนโดยผู้สอนมีหน้าที่เพียงคอยช่วยเหลือแนะนำแก้ไขการใช้ภาษาที่ถูกต้องแก่ผู้เรียน และแสดงให้เห็นว่า ความสำเร็จของกระบวนการเกิดจากการบูรณาการการเตรียมความพร้อม การจัดการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ และการประเมินผลตามสภาพจริงอย่างเป็นระบบ ขั้นตอนการเตรียมการช่วยคัดเลือกผู้เรียนที่มีแรงจูงใจและกำหนดเนื้อหาที่คล้ายกับบริบทแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ทำให้การเรียนรู้มีความหมายและเกิดการมีส่วนร่วม ขั้นตอนการพัฒนาเน้นการเรียนรู้แบบลำดับขั้นจากพื้นฐานภาษาไปสู่การใช้ภาษาในสถานการณ์จริงผ่านการฝึกซ้ำและการแสดงบทบาทสมมติ ส่งผลให้ผู้เรียนพัฒนาทั้งความรู้ ทักษะ และความมั่นใจ ขณะที่ขั้นตอนการประเมินใช้ทั้งการวัดผลสัมฤทธิ์และการประเมินการปฏิบัติจริง ทำให้สะท้อนสมรรถนะการสื่อสารได้อย่างแท้จริง โดยภาพรวม กระบวนการทั้งสามขั้นจึงเกี่ยวพันกันและนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพการสื่อสารภาษาอังกฤษของมัคคุเทศก์น้อยจิตอาสาอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสนับสนุนโดยผลการศึกษาของ ณรงค์ฤทธิ์ โสภาก และคณะ (2559, 179-180) ที่พบว่า ผลการประเมินความรู้และความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษสำหรับมัคคุเทศก์ในจังหวัดมหาสารคามโดยภาพรวมมีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดี เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างได้เรียนและพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษมาแล้วในรายวิชาหลักที่เกี่ยวข้องเป็นพื้นฐาน ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีความรู้และสามารถใช้ภาษาอังกฤษเกี่ยวกับเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดมหาสารคาม ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง อาจจะเนื่องจากวิชาในหลักสูตรไม่ได้มีเนื้อหาภาษาอังกฤษเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดมหาสารคาม ซึ่งตรงจากกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในพื้นที่ตำบลเปิงหลวงที่ได้เคยไปเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวต่างในตำบลซึ่งเป็นภูมิปัญญาของตนเอง และมีความรู้พื้นฐานบางประเด็นเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ พอได้มาศึกษาเนื้อหาที่มีความรู้อยู่เดิมในภาคภาษาอังกฤษจึงทำให้กลุ่มตัวอย่างเรียนรู้เนื้อหาแหล่งท่องเที่ยวได้ดียิ่งขึ้น แต่การสื่อสารภาษาอังกฤษกลุ่มตัวอย่างโดยมากแล้วอยู่ในระดับอ่อน หมายถึง ไม่สามารถสนทนาให้เข้าใจได้ คิดเป็นร้อยละ 18 ระดับ 2 (ผ่าน) หมายถึง สนทนาได้แต่ไม่คล่อง คิดเป็นร้อยละ 24 ระดับ 3 พอใช้ หมายถึง สามารถสนทนาได้ดีพอสมควร แต่มีความยุ่งยากในการพูดบ่อยครั้ง คิดเป็นร้อยละ 28 รวมคิดเป็นร้อยละ 70 ส่วนในระดับดีมาก หมายถึง สามารถสนทนาได้คล่อง แม้ว่าจะพูดผิดหลักไวยากรณ์ก็ตาม คิดเป็นร้อยละ 30 เท่านั้น เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเป็นเยาวชนขาดประสบการณ์ในการใช้ภาษาอังกฤษ อนึ่ง ในชุมชนตำบลเปิงหลวงนิยมส่งเสริมสนับสนุนให้กลุ่มตัวอย่างเรียนภาษาจีนเพิ่มเติมนอกเวลาเรียน จากการสัมภาษณ์พบว่า การเรียนภาษาจีนเพิ่มเป็นภาษาที่ 3 เชื่อว่า สร้างโอกาสในการมีงานทำที่มั่นคงกว่าในอนาคต และการเรียนภาษาจีนช่วยส่งเสริมในการเรียนภาษาที่ 2 และที่ 3 ได้ง่ายและมีประสิทธิภาพมาก

3) จากผลวิเคราะห์แบบประเมินความพึงพอใจสื่อวีดิทัศน์ ด้านองค์ประกอบสื่อ จะเห็นได้ว่าสื่อวีดิทัศน์นำเสนอเนื้อหาครอบคลุมแหล่งท่องเที่ยวชุมชน มีเนื้อหาช่วยส่งเสริมประสบการณ์ให้กับเยาวชนและสามารถนำไปถ่ายทอดต่อได้จริง กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เนื่องจากการนำเสนอเนื้อหาเป็นสิ่งสำคัญในการทำสื่อเพื่อสื่อสารสิ่งที่เราต้องการสื่อให้ผู้รับสื่อได้รับรู้และเป็นปัจจัยในการดึงดูดความสนใจ

ของผู้รับชมสื่อ เมื่อเกิดความประทับใจจะนำไปถ่ายทอดสื่อสารต่อได้ สอดคล้องผลการศึกษาของ ชลธิชา จำบุญมา (2556) การผลิตวีดิทัศน์เพื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดเชียงรายด้านเนื้อหาการผลิตสื่อวีดิทัศน์เพื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวนั้น ต้องนำเสนอเนื้อหาให้ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย หรือเลือกเสนอข้อมูลที่เรากำลังต้องการนำเสนอ แต่ต้องคำนึงอยู่เสมอว่า หากเราเป็นผู้ชมที่ไม่รู้สิ่งใดเลยจากสถานที่ท่องเที่ยวเลยแล้วเราต้องการอยากทราบอะไรหลังจากได้ชมวีดิทัศน์นี้ และการเลือกเนื้อหาแนะนำเสนอการท่องเที่ยวโดยชุมชนนั้น ต้องคัดสรรสิ่งที่แปลกใหม่ ต่างจากชุมชนอื่นเพื่อสร้างจุดเด่นให้กับชุมชนที่ต้องการจะนำเสนอ เพื่อเป็นการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวในชุมชนเราต้องการประชาสัมพันธ์ ฉะนั้น ในบรรดาสื่อทั้งหลาย สื่อวีดิทัศน์ ซึ่งประกอบด้วยสื่อมัลติมีเดีย ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เสียงบรรยาย คำบรรยาย ถ่ายทำให้เห็นเสมือนจริง ประหนึ่งว่า กลุ่มตัวอย่างได้ไปแหล่งท่องเที่ยวชุมชนนั้นจริงด้วยตน เป็นสื่อที่มีประสิทธิภาพสูง และ ผลการศึกษาของ ภควัต รัตนราช และคณะ (2565, 48-50) ในการใช้สื่อวีดิทัศน์ส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนคลองตะเอนด บณฐานนอัตลักษณ์ชุมชน ด้วยการจำลองการท่องเที่ยวออนไลน์ผ่านสื่อวีดิทัศน์สารคดีท่องเที่ยวที่จะแสดงให้เห็นภาพการท่องเที่ยวตั้งแต่สถานที่แรกถึงสถานที่สุดท้าย พร้อมการบรรยายข้อมูลแต่ละสถานที่ ผลความพึงพอใจที่มีต่อสื่อวีดิทัศน์ส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนคลองตะเอนด บณฐานนอัตลักษณ์ชุมชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และการใช้สื่อวีดิทัศน์นี้เป็นสื่อใช้ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นไปในทางเดียวกันกับการศึกษาของ กิตติทัช เขียวฉ่อน และคณะ (2565, 2580-2581) ที่พบว่าแนวทางการพัฒนาสื่อของปทุมมอรรถนิค ฟาร์ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม ต้องการที่จะพัฒนาในรูปแบบของสื่อประชาสัมพันธ์ในเรื่องของการแนะนำหรือโฆษณาประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยว ให้เป็นที่รู้จักด้วยรูปแบบสื่อที่เป็นภาพและเสียง โดยจะสร้างออกมาในรูปแบบวีดิโอและทำในรูปแบบของสื่อสังคมออนไลน์ที่กำลังได้รับความนิยม คือ เพื่อสร้างความสนใจให้แก่ผู้พบเห็น สื่อดังกล่าวซึ่งสามารถศึกษาค้นหาข้อมูลจากแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างง่ายดาย และสะดวกต่อการใช้งานมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ผลวิเคราะห์แบบประเมินความพึงพอใจสื่อวีดิทัศน์ ด้านการนำเสนอจะเห็นได้ว่า การนำเสนอในรูปแบบสื่อวีดิทัศน์นั้น กลุ่มตัวอย่างได้ฟังเสียงบรรยายที่มีความชัดเจน ตรงประเด็นกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย พร้อมมีภาพและดนตรีประกอบทำให้น่าสนใจติดตามมากยิ่งขึ้น หากฟังเสียงไม่เข้าใจ กลุ่มตัวอย่างสามารถอ่านคำบรรยายใต้สื่อวีดิทัศน์ได้ ผลการศึกษาของ เมธาวิณ สารยาน (2564, 6) สนับสนุนข้อความดังกล่าวข้างต้นได้ว่า ในการสร้างสรรค์สื่อวีดิทัศน์เพื่อส่งเสริมการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านในดง อำเภอยางาย จังหวัดเพชรบุรี พบว่า วีดิทัศน์ที่ใช้ประกอบในการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวโดยชุมชน ต้องเป็นสื่อที่ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย สื่อสารได้ดีในวงกว้าง เข้าถึงผู้รับสารที่หลากหลายมากได้ดี มีการให้ข้อมูลหลากหลายสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตเรียบง่าย สถานที่สำคัญของคนในชุมชน การนำเสนอกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นซึ่งจัดโดยชาวบ้าน เพื่อที่นักท่องเที่ยวจะได้ลงมือปฏิบัติจริง และสร้างอารมณ์ร่วมให้กับผู้ชมให้เกิดความสนใจในสื่อวีดิทัศน์ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวด้วย มีคำ หรือ ประโยค ที่จำง่ายซึ่งจะทำให้ผู้รับชมวีดิทัศน์เกิดความสนใจและต้องการมาเที่ยวพักผ่อน โดยการ

นำเสนอผ่านภาพ การบรรยาย และจากสถานที่จริง ของชุมชน โดยกำหนดให้มีพิธีกรหรือผู้ดำเนินเรื่อง เป็นผู้เล่าเรื่อง นำเที่ยวชม มีการใช้เสียงบรรยายและมีการใช้ดนตรีประกอบเพื่อสร้างความน่าสนใจและน่าติดตาม น่าสนใจครอบคลุมในกิจกรรมต่าง ๆ และผลการศึกษาของ สลิตตา สาริบุตร และณัฐพงษ์ สืบญะเรือง (2563, 136) ในการพัฒนารูปแบบสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนสำหรับชุมชนชาวมอญจังหวัดปทุมธานี ในรูปแบบวิถีทัศน์ ประกอบด้วยเนื้อหา องค์ประกอบศิลป์ ความคมชัดและการลำดับภาพ คุณภาพเสียง เวลาการนำเสนอ ตัวอักษร มีผลการประเมินความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก อีกประการหนึ่ง การใช้คิวอาร์โค้ดเชื่อมต่อข้อมูลระหว่างคู่มือข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและสื่อวิถีทัศน์ที่มีมัลติมีเดีย จิตอาสาเป็นผู้บรรยายเป็นภาษาอังกฤษ และคำบรรยายได้สื่อวิถีทัศน์ทั้งสองภาษาทำให้สะดวกและง่ายต่อการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ทำให้นักท่องเที่ยวพึงพอใจและประทับใจ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ จักรกฤษณ์ หมั่นวิธา และคณะ (2559, 1436) ที่พบว่า การอ่านข้อมูลผ่าน QR Code โดยผ่าน Application Line มีผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างในด้านต่าง ๆ อยู่ในระดับดีมาก และการศึกษาของ สรรธรา ทองต่อ (2556, 51) พบว่ากลุ่มตัวอย่างเห็นว่าคิวอาร์โค้ดเป็นสิ่งแปลกใหม่ดูเป็นเครื่องมือที่ทันสมัย เหมาะกับสภาพสังคมในปัจจุบันที่มีเทคโนโลยีการสื่อสารที่หลากหลาย ใช้งานง่าย และช่วยทำให้ประหยัดเวลา เพราะใช้งานได้อย่างรวดเร็ว

องค์ความรู้จากการวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้รับจากงานวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวชุมชนสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรด้านการท่องเที่ยว ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม วิถีชีวิตและทรัพยากรท้องถิ่นของชุมชน สามารถนำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวชุมชนดังกล่าวไปผลิตสื่อในรูปแบบคู่มือแหล่งท่องเที่ยวชุมชนประกอบการนำเสนอข้อมูลผ่านสื่อวิถีทัศน์ที่มีภาพเคลื่อนไหว มีมัลติมีเดียนำเสนอด้วยภาษาที่ทุกคนสามารถเข้าใจได้ มีคำบรรยาย เข้าถึงได้ง่ายทุกที่ทุกเวลารวดเร็วและทันสมัยด้วยคิวอาร์โค้ดใช้ในการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว สามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนได้อย่างยั่งยืน

สรุป (Conclusion)

บทความวิจัยเรื่อง “การพัฒนาการสื่อสารภาษาอังกฤษในการสร้างมัลติมีเดียจิตอาสาสำหรับการท่องเที่ยวชุมชนตำบลเปิงหลวง อำเภอเวียงเหนือ จังหวัดเชียงใหม่” มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างคู่มือและประเมินความพึงพอใจต่อคู่มือแหล่งท่องเที่ยวชุมชนตำบลเปิงหลวง อำเภอเวียงเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ 2) เพื่อสร้างกระบวนการพัฒนาและประเมินศักยภาพการสื่อสารภาษาอังกฤษมัลติมีเดียจิตอาสา ตำบลเปิงหลวง อำเภอเวียงเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ และ 3) เพื่อสร้างสื่อนวัตกรรมภาษาอังกฤษและประเมินความพึงพอใจต่อสื่อนวัตกรรมภาษาอังกฤษส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนโดยมัลติมีเดียจิตอาสา ณ บ้านเปิงหลวง อำเภอเวียงเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ การดำเนินโครงการเริ่มจากการจัดทำคู่มือแหล่งท่องเที่ยวชุมชนผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่ โดยรวบรวมองค์ความรู้ด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม วิถีชีวิต และทรัพยากรท้องถิ่นในรูปแบบสองภาษา คู่มือดังกล่าวถูกนำมาใช้เป็นฐานในการพัฒนาบทเรียนเพื่อเสริมสร้าง

ทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับมัคคุเทศก์น้อยจิตอาสา ผ่านกระบวนการฝึกอบรมอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การคัดเลือกเยาวชน การพัฒนาทักษะตามลำดับขั้น จนถึงการประเมินผลด้านความรู้และศักยภาพการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ แล้วสร้างนวัตกรรมสื่อภาษาอังกฤษส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนตำบลเปียงหลวงโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนมัคคุเทศก์น้อยจิตอาสา

ผลการวิจัยพบว่า คู่มือแหล่งท่องเที่ยวชุมชนประกอบไปด้วยข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวตำบลเปียงหลวงที่มีความหลากหลายของทรัพยากรและมีศักยภาพสูงในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ธรรมชาติ และการเรียนรู้ โดยมีองค์ประกอบการท่องเที่ยวครบถ้วนตามแนวคิด 5As ขณะเดียวกัน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อคู่มือแหล่งท่องเที่ยวชุมชนในระดับมาก นอกจากนี้ กระบวนการพัฒนาและประเมินศักยภาพการสื่อสารภาษาอังกฤษประกอบด้วยสามขั้นตอนที่เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ ดำเนินการเสริมสร้างทักษะอย่างเป็นลำดับ และขึ้นประเมิน ซึ่งประเมินทั้งด้านความรู้ผ่านแบบทดสอบก่อน-หลังเรียน และด้านทักษะการพูดจากการปฏิบัติจริง ผลการประเมินชี้ให้เห็นว่าคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และในด้านทักษะการพูด ผู้เรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีมาก อีกทั้ง นวัตกรรมสื่อภาษาอังกฤษที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบครบถ้วนและมีรูปแบบการนำเสนอที่น่าสนใจ ส่งผลให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อสื่อดังกล่าวในระดับมาก ซึ่งสะท้อนถึงประสิทธิภาพของนวัตกรรมในการส่งเสริมการเรียนรู้และการสื่อสารภาษาอังกฤษของเยาวชนได้อย่างเหมาะสม

จากผลการวิจัยสามารถสรุปได้ว่า การส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนควรให้ความสำคัญกับการจัดทำสื่อและเอกสารข้อมูล เช่น คู่มือแหล่งท่องเที่ยวชุมชนและนวัตกรรมการสื่อสารสองภาษา (ภาษาไทย-ภาษาอังกฤษ หรือมากกว่าสองภาษา) ที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ซึ่งไม่เพียงช่วยเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่านั้น แต่ยังเป็นกลไกสำคัญในการอนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรม อัตลักษณ์วิถีชีวิต และทรัพยากรของชุมชน อันจะนำไปสู่การสร้างภาคภูมิใจ ความหวงแหน และความตระหนักในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมและทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวของชุมชนได้อย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง (References)

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2567). *รายงานประจำปี 2567*. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- กมลชนก จันทรเกตุ. (2560). *การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา : ชุมชนเกาะยอ จังหวัดสงขลา* (การค้นคว้าอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).
https://tdc.thailis.or.th/tdc/browse.php?option=show&browse_type=title&titleid=5662
- 16
- กรกนก เกิดสังข์. (2560). *การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเชิงกลยุทธ์ กรณีศึกษา: ตำบลบางไผ่ อำเภอเมืองจังหวัดสุราษฎร์ธานี* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์).
<http://kb.psu.ac.th/psukb/handle/2016/11440>

กัลยรัตน์ พินิจจันทร์, นันทรัตน์ นามบุรี, สุกฤษตา รักสุจริต, เจนตา แก้วไผ่, ชูชัน หามะ, ญฐารวี พงศ์กระพันธุ์, และ ชินวัตร จันทรฉายศรี. (2567). การยกระดับศักยภาพการจัดการและคุณภาพการบริการของธุรกิจโฮมสเตย์ จังหวัดยะลา. *สหวิทยาการและความยั่งยืนปริทรรศน์ไทย* 13(1), 124-133.

https://doi.nrct.go.th/admin/doc/doc_650084.pdf

กิตติพัช เขียวฉออ่อน, วรานิจ โปราณานนท์, ศิริวรรณ สายทองสุข และณัฐวิภา รักกิจ. (2565). แนวทางการพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ปฐมอแกนิกฟาร์ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม. *การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 14 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม* (7-8 กรกฎาคม 2565), 2570-2582.

เกตุวดี หมดเด้น และปนัดดา ศิริพานิช. (2565). พัฒนาการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนท่าหิน อำเภอสีทิงพระ จังหวัดสงขลา. *อินทนิลทักษิณสาร* 17(1), 9-33.

<https://ird.skru.ac.th/RMS/file/11868.pdf>

จริยา ดันติวราชย์. (2567). แนวทางการสร้างเยาวชนสู่การเป็นมัคคุเทศก์น้อยเพื่อรองรับการท่องเที่ยวในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ. *วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี*, 6(1), 19- 39.

<https://so10.tci-thaijo.org/index.php/msdru/article/view/1038/804>

จักรกฤษณ์ หมั่นวิชา, ปุณยณัฐ ธิโรโก, กรกมล ชื่นสุวรรณ, มะฮูเซ็น ใจสุนทร และประทีป หลีอิ (2559). การประยุกต์ใช้ QR Code ในพิพิธภัณฑ์เมืองหาดใหญ่. *การประชุมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 7* 23 มกราคม 2559 มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

จารุวรรณ ชูสงค์ และจรรยาพร นุ่มน้อย. (2562). การพัฒนาคู่มือการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อรองรับการจัดการการท่องเที่ยวบนฐานแนวคิดเศรษฐกิจฐานราก: ตำบลลานข่อย จังหวัดพัทลุง. *วารสาร สจล.ชุมชนเขตรอบคัมภีร์ดีฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์* 1(1), 15-25.

https://www.pcc.kmitl.ac.th/journal/schu/schupast_v1_n1_2019.html

จิตรนันท์ ศรีเจริญ, ดวงจันทร์ สีหาราช และอนุพงษ์ สุขประเสริฐ. (2562). แอปพลิเคชันส่งเสริมการท่องเที่ยว 8 แหล่งท่องเที่ยวที่ต้องไปในจังหวัดเพชรบูรณ์ด้วยเทคโนโลยีเสมือนจริง.

วารสารโครงการงานวิทยาการคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ, 5(1), 84-94.

<https://pgm.npru.ac.th/ct/data/files/Application%20to%20Calculate%20the%20High%20Alert%20Drugs.pdf>

ชัยญนิษฐ์ อินทร. (2563). ปัญหาและความจำเป็นด้านการพัฒนาทักษะและการสื่อสารภาษาอังกฤษในการทำงานของพนักงานธนาคารไทยพาณิชย์แห่งหนึ่งในเขตเมืองพัทยา (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).

https://tdc.thailis.or.th/tdc/dccheck.php?Int_code=95&RecId=34167&obj_id=191572&showmenu=no

- ชลธิชา จำบุญมา. (2556). *การผลิตสื่อวีดิทัศน์เพื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดเชียงราย* (จุฬาริพนธ์นิเทศศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร).
<https://sure.su.ac.th/xmlui/handle/123456789/14898>
- ชุดิภาญจน์ กันทะอุ. (2560). *การท่องเที่ยวชุมชนเป็นฐาน: กรณีศึกษา บ้านร่องพอง อำเภอเมือง จังหวัดแพร่* (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
<http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/58300>
- ชูสิทธิ์ ชูชาติ. (2553). *คู่มือการท่องเที่ยวในมิติเศรษฐกิจพอเพียง*. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ทวิรัชต์ เขียวชาญพานิช. (2562). *การเปิดรับสื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวไขนาทาวน*
เยาวราช ของนักท่องเที่ยวชาวไทย กรุงเทพมหานคร (สารนิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัย
 เกरिक). <https://alist.thailis.or.th/krirk/BibDetail.aspx?bibno=30088>
- ทวีศักดิ์ ชูมา. (2560). *แนวทางการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษในการทำงานเพื่อการสื่อสาร โดยใช้*
รูปแบบกลวิธีการสื่อสาร. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏ*, 3(1), 125-137.
<https://so04.tci-thaijo.org/index.php/JMA/article/view/141674/104986>
- เทิดชาย ช่วยบำรุง. (2551). *การท่องเที่ยวไทยนานาชาติปี พ.ศ. 2551*. สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาการ
 ท่องเที่ยว.
- เทิดชาย ช่วยบำรุง. (2552). *บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน*
บนฐานเศรษฐกิจพอเพียง. วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น สถาบันพระปกเกล้า.
- นริศรา เกตวัลห์. (2568). *ปัญหาการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยของยุวมัคคุเทศก์เพื่อสื่อสารอัตลักษณ์และ*
ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกรณีศึกษาโรงเรียนวัดบัวโรย. *วารสารศิลปศาสตร์วิชาการและ*
วิจัย, 20(1), 40-51.
<https://so04.tci-thaijo.org/index.php/larhcu/article/view/279192/187989>
- ณรงค์ฤทธิ์ โสภา, พูลศักดิ์ ศิริโสม และเกตุณีสรี จำปีหอม. (2559). *การพัฒนาความสามารถในการใช้*
ภาษาอังกฤษของมัคคุเทศก์ในจังหวัดมหาสารคามเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนโดย
บูรณาการแนวคิดของการเรียนการสอนภาษา 3 รูปแบบ และเน้นการใช้ภาษาอังกฤษใน
สถานการณ์จริง. รายงานวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). *การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน*. ศูนย์วิชาการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- ปวิพพัทธ์ อุภุช. (2564). *การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารร่วมกับแบบฝึกทักษะที่*
ส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
(วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
<https://fulltext.rmu.ac.th/fulltext/2564/M131145/Ukrit%20Patipat.pdf>
- ปวิพพัทธ์ อุทยานกุล, มณี จำปาแพง และสุกัญญา ขลิบเงิน. (2562). *ผลการพัฒนาคู่มือมัคคุเทศก์ท้องถิ่นและ*
นโยบายแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน โดยใช้องค์ความรู้ทางภาษา วัฒนธรรม และภูมิ

- ปัญญาท้องถิ่นเป็นฐาน: กรณีศึกษาตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย. *วารสารกาลงคำ*, 13(1), 83-93. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/ksk/article/view/196570/145059>
- ปิ่นทนต์ พงษ์พรพรค, ณัฐวุฒิ โพธิ์ทักษิณ, และนรินทร์ มุกมณี. (2564). ปัญหาการเรียนภาษาอังกฤษของคนไทย. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 6(3), 911-920. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/mcjou/article/view/249630/170603>
- ปิ่นทนต์ บุนนาค. (2559). *การพัฒนาแบบมาตรฐานงานออกแบบเพื่อสื่อสารทฤษฎีการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย). <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/55337>
- แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2566-2580) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม). (2566, 7 มีนาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 140 ตอนพิเศษ 51ง. หน้า 4.
- พจนนา สอนศรี, อนงนาฏ ปัญญาใหญ่, ริชาร์ด, ปีเตอร์, สมพงษ์ หลีเคราะห์, ทพไท ชุ่มนาเสียว, ธนชัย มุ่งจิต, , พีรชัย กุลชัย, ไพโรจน์ แสงจันทร์, จิตศักดิ์ พุฒจรัส, ชุติรัตน์ จันทร์เชื้อ, ฐิติ ฐิติจำเจริญพร, ปรีณันท์ สิทธิจินดา, ปรีวรรต สมนึก และ อรุณศรี อื้อศรีวงศ์. (2554). การพัฒนาและยกระดับงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นประเด็นการท่องเที่ยวโดยชุมชนสู่ความเป็นวิชาการ, *รายงานการวิจัย*. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. https://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/frontend/Info/item/dc:57692#
- พิมพ์ทอง สังสุทธิกุล และวรวิทย์ กิตติวงศ์. (2552). *ความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย*. คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พรชิตา คำดวง, พชรภา ชัยราช, วรินทร์ รักษมาตา, ญาณภัทร พัฒนจินดากุล, และนิภา นิรุตติกุล. (2568). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงนิเวศในภูมิภาคตะวันออกของประเทศไทย. *วารสาร Strategic Perspectives on Business and Marketing Management* 12(2), 88-107. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/mmr/article/view/279482/188674>
- ภควัต รัตนราช, แสงระวี กระจ่างศาสตร์, กนกวรรณ วิบูลย์ศรีน และวิมล มิสระสิงห์. (2565). การพัฒนาสื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนคลองตะเอนดมื่นบุรี บนฐานอัตลักษณ์ชุมชน. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี* 16(1), 40-55. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/journaldru/article/view/257434/172957>
- ภัทราพร แก้วเพชร และ รดา สนโคกสูง. (2568). ความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนไทดำ บ้านนาป่าหนาด ตำบลเขาแก้ว อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย. *วารสารวิจัยการท่องเที่ยวโดยชุมชน* 2(1), 15-29. <https://so18.tci-thaijo.org/index.php/CBTRJ/article/view/1279/757>
- ภากรณ์ โพทะ. (2564). *การพัฒนาชุดสื่อประชาสัมพันธ์สำหรับการท่องเที่ยวในชุมชนจังหวัดชุมพร* (ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).

<http://ir-ithesis.swu.ac.th/dspace/handle/123456789/2156>

มนต์ชัย เทียนทอง. (2545). การออกแบบและพัฒนาคอร์สแวร์สำหรับบทเรียนคอมพิวเตอร์. งานเอกสารและการพิมพ์ กองบริการการศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

เมธาวิณ สารยาน. (2564). การสร้างสื่อวีดิทัศน์เพื่อส่งเสริมการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านในดง อำเภอยาง่าง จังหวัดเพชรบุรี. วารสารนิเทศศาสตร์ มสธ. 11(1), 1-12.

<https://search.tci-thailand.org/article.html?b3BlbkFydGlybGUmaWQ9NjY2MjMw>

ยุพภรณ์ พิริยศิลป์. (2557). ความต้องการทางด้านภาษาอังกฤษของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในเขตจังหวัดขอนแก่น. วารสารการบริการและการท่องเที่ยวไทย, 9(2), 16-30.

<https://tourismtaat.siam.edu/images/magazine/m9b2/16-30.pdf>

รวีวรรณ โปรงรุ่งโรจน์. (2550). มัคคุเทศก์ (พิมพ์ครั้งที่ 1). โอเดียนสโตร์.

รุ่งอรุณ พรเจริญ, ทรงสิริ วิชิรานนท์ และสุนารี จุลพันธ์. (2562). การพัฒนาคู่มือการท่องเที่ยวโบราณสถานและโบราณวัตถุของชุมชนพื้นที่เขตคูสิต. งานประชุมวิชาการระดับชาติด้านการท่องเที่ยวกับมนุษยศาสตร์ ครั้งที่ 1 วันที่ 19-20 ธันวาคม 2562 การท่องเที่ยวกับมนุษยศาสตร์: การท่องเที่ยวในยุคเปลี่ยนผ่าน, 701-711.

วิวัฒน์ จันทรกึ่งทอง และกอกแก้ว จันทรกึ่งทอง. (2563). แนวทางการพัฒนาศักยภาพมัคคุเทศก์ในจังหวัดสงขลาในพื้นที่เชื่อมโยง (พัทลุง นครศรีธรรมราช ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และ สตูล). วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 40(1), 41-56.

https://utccjournal.utcc.ac.th/401/3_Wiwat%2041_56.pdf

สรธรา ทอดต่อ. (2556). การตัดสินใจยอมรับนวัตกรรมคิวอาร์โค้ด: กรณีศึกษานักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยมหิดล).

https://tdc.thailis.or.th/tdc/dccheck.php?Int_code=126&RecId=16545&obj_id=35730&showmenu=no

สลิตดา สาริบุตร และณัฐพงษ์ สิบบุญเรือง. (2563). การพัฒนารูปแบบสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา: ชุมชนชาวมอญ จังหวัดปทุมธานี. วารสารวิชาการตลาดและการจัดการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, 7(2), 121-143.

<https://so05.tci-thaijo.org/index.php/mmr/article/view/268461/179909>

สุวิมล ติรกานนท์. (2550). การสร้างเครื่องมือวัดตัวแปรในการวิจัยทางสังคมศาสตร์แนวทางการปฏิบัติ. โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. (ม.ป.ป). การท่องเที่ยวแบบครบวงจรเพื่อคนทั้งมวล. องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน.

https://www.dasta.or.th/uploads/file/202210/1666950289_2c3957ec0b3cf189817a.pdf?utm_source=chatgpt.com

- อรคนางค์ นวลเจริญ. (2567). การพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการนำเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาโดยใช้บทเรียนโปรแกรมผ่านสื่อดิจิทัล. *วารสารรัชตภาคย์*, 18(56), 19–36.
<https://so05.tci-thaijo.org/index.php/RJPJ/article/view/269126/181420>
- เอกพล วิงวอน และวีรพล น้อยคล้าย. (2568). ปัญหาการสื่อสารภาษาอังกฤษของผู้ให้บริการนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 13(1), 107–123.
https://doi.nrct.go.th/admin/doc/doc_668926.pdf
- Byrne, D. (1986). *Teaching oral English*. London: Longman
- Carroll, Brenda Joseph. (1982). *Testing Communication Performance*. London: Pergamon Press.
- Finochiaro, Mary & Christopher Brumfit. (1983). *The Functional National Approach: From Theory to Practice*. Oxford University Press.
- Hilsdon, J. (1991). *The Group Oral Exam Advantages and Limitations*. Review of ELT Language.
- Lertwatcha, S. (2018, September 13). *เคล็ดลับ 9 ข้อเพื่อการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษในการทำงานสำหรับผู้เริ่มต้น*.
<https://www.hotcourses.in.th/study-abroad-info/applying-to-university/9-things-you-can-do-to-improve-english-skills/>
- United Nations, Department of Economics and Social Affairs, Statistics Divisions. (2010). *International Recommendations for Tourism Statistics 2008*. UNWTO.